

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MARCOS

Juan Bautista ne, chihcoyan ye ihyan cava che nevahneacun ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Tuhca canan ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, Daya Dendiohs:

² Ihyan profeta Isaías dirun ye tuhca:

Rahn Dendiohs ri ye Daya ye: “Dechuh ama sahn che cuahndudo se ndudo yahn numanahn che metah cahn,

cava che cahcoyan se ihyan che nevahneacun ye di.

³ Sahn min ne, conan se yahn nan che metah duhva, ne ndo dama ihyan, cahnevan ye ndudo yahn se. Cahma se tuhca:

Cuihcoyan nchuhn chedave yahn ne, te a cochi Dihvo vo.”

⁴ Ndudo min ne, chinahn cuahn che canan Juan Bautista rahndudo ye min yahn nan che metah duhva. Rahn ye ri ye ihyan che rahn ye rihnevan ye:

—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, cuedenune ne cava che nchahco Dendiohs yahn ne.

⁵ Ihyan yan Jerusalén man, ihyan yan chenahn estado yahn Judea man, ama yahn ye rahn ye rihnevan ye che rahndudo Juan. Rentuma ino ihyan chahn nunde yahn ye, ne rehdenune Juan ihyan ico Jordán.

⁶ Juan ne, quenun ye ama tino che ndindah nduco yudo yahn ite che duche te camello, ne quenan chete ye ama ima. Reh ye yahcadahn, ne rih ye nedih yahn che va van chano.

⁷ Rahndudo ye tuhca:

—Caviyan deman ne, nda ama ihyan che tahque yudo vederihquentiyon quenan cuma ye che co u. U ne, nde hua rignonun chihve nan ihyan min cava che conan ihyan nan ntiyon yahn ye.

⁸ U ne, atenan rehdenune nchuhn, ate ihyan min ne, din ye che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

⁹ Tahn min ne, chica Dihvo vo yan Nazaret, estado yahn Galilea, nda ye nan che quenun Juan, ne chehdenune Juan ihyan ico Jordan.

¹⁰ Cuahn che a ndiquendah Dihvo vo van nune ne, ndihchero ye che ndondah vahchetero, ne nduhca che ro ama icui ne, tihca chi ro Vaco Ndah yahn Dendiohs, chiya, quenun ihyan.

¹¹ Chihnevan ye ama ndudo che chica vahchetero che rahn:

—Di che Daya. Yahino di. Ama yeno ndoque.

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

¹² Chihno min ne, din Vaco Ndah yahn Dendiohs che cuahn Dihvo vo yahn nan che metah duhva.

¹³ Min quenan ye chete che o raco ro, ne chundah, sahn min che duche se Satanas ne, retumarande se ihyan. Quenun Dihvo vo nan che vate ite chano, ne nda angel, chinduco ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, canan redin ye ntiyon yahn ye

¹⁴ Adiv̄e che chaconuhn sandado Juan Bautista vacoyahn ne, conahn Dihvo vo estado yahn Galilea, ne min rahndudo ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹⁵ Rahn ye:

—A tuno ro. Man ne, a nun cahcantiyon Dendiohs chedave yahn ihyan. Cuento ino nchuhn nunde yahn ne. Cuitahno ne ndudo ndah yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye cun sahn retah yahca cava che conduco se ihyan

¹⁶ Ama ro che quechica Dihvo vo cuahn chihto vine yahn Galilea ne, ndihchero ye Simón nduco dihno se, Andrés. Sahn chahn ne, sahn retah yahca, ne ura min ne, rih se yana yahn se chete vine me.

¹⁷ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn. Cuinduco ne u, ne nduhca che redin ne ntiyon retah ne yahca ne, tihca cacuahn nchuhn ntiyon che cuacotuhn ne ndudo yahn, cava che cotahno ihyan u, conduco ye u.

¹⁸ Ndetahno chihcoman sahn chahn yana yahn se, ne cuahn se chinduco se Dihvo vo.

¹⁹ Tah cuahn cana nan min ne, ntaca ye o daya Zebedeo, Jacobo nduco Juan. Chenun se chete barco, rentahyon nan se yana yahn se.

²⁰ Yahve ye sahn, ne chihcoman se chida se Zebedeo chete barco me nduco mozo yahn ye, ne cuahn se chinduco se ihyan.

Ama sahn che quenun vaco chihnga sahn

²¹ Adivē ne, nda Dihvo vo yañ Capernaum nduco sahn chahn. Ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan ne, rahn Dihvo vo yaço yahn ihyan nación yahn Israel, ricuahn ye.

²² Rahn ino nducoyaça ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo, te tumacadino ye che quenān cuma ye vederihquentiyon che tahque chahte che co che quenān cuma sahn devano ley che dirun Moisés.

²³ Min chete yaço me ne, quenun ama sahn che quenun vaco chihnga sahn. Cah se:

²⁴ —Ndiḥ, Jesús yahn yañ Nazaret, ¿dehco che recaḥdenun ne yune yahn nuhn? ¿Taça che cochi ne decuihno ne nuhn? A devanó duḥ ndiḥ. Ndiḥ ne, ihyan ndaḥ che a va caḥde che dechuh Dendioḥs caḥa che ndedevahn ye ihyan iyehñse.

²⁵ Dihvo vo ne, chihco yudo ye yahn vaco chihnga me, ne rahn ye:

—¡Cuihnde dihn chende! ¡Cuendiquendāḥ sahn tiḥ!

²⁶ Tuhme din vaco chihnga me che ama rendoh sahn min. Ama cah, ne ndiquendāḥ sahn.

²⁷ Rahn ino nducoyaça ihyan che chenun ye min, ne tumerune viḥ ye:

—¿Deḥ che ri ne? ¿Deḥ conahn ndudo ra che ricuahn ihyan tiḥ ne? ¡Ama chahte vederihquentiyon quenān cuma ye! ¡Rihquentiyon ye nde vaco chihnga che chenun ihyan che ndiquendāḥ, ne redinahn yahn ye!

²⁸ Nduco tiḥca ne, ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo ne, ama nun chetuhn numachahte estaḥdo yahn Galilea.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indahn Simón

²⁹ Cuahn che ndiquendaḥ Dihvo vo chete yaḥo me ne, cuahn ye nduco Jacobo maḥ, Juan maḥ, ndevaḥo Simón nduco Andrés.

³⁰ Indahn Simón ne, quendite ye, netah cah ihno ihyan. Ihyan ndevaḥo ye ne, rahn ye ri ye Dihvo vo che cah ye.

³¹ Tuhme chahn nda Dihvo vo, ne chetaḥ ye taḥ ihyan min, ndedecuan ye ihyan. Ndetahno chavi ihno me yahn ye, ne cah ye, cheh ihyan chahn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama yahn ihyan cah

³² Cuahn che a chi chino me, ura che a chehche yaḥn ne, ihyan viyaḥ ne, quenda ye ama yaḥn ihyan cah maḥ, ihyan che chenun vaco chihnga ihyan maḥ, nan Dihvo vo.

³³ A nahn nducoyaḥa ihyan yaḥ ne, ndo dama ye chendevah.

³⁴ Din Dihvo vo che ndoyahn ihyan cah chahn, che ama ndeh nan cah ndi ye, ne ndetendaḥ ye vaco chihnga che chenun ihyan. Ate hua cah yune ye che cahma duh ihyan ye, te a devano che Daya Dendiohs ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, quechica ye estado yahn Galilea, rahndudo ye

³⁵ Ama vatiyaḥ dahca, ura che metah co dave ndah ne, necuan Dihvo vo, cuahn ye cuahn chihto yaḥ, ne min covah ye.

³⁶ Tah cuahn adive ne, cuahn Simón nduco com-biero yahn ye, quenuhn ye ihyan.

37 Cuahn che nt̄aca ye ihyan ne, r̄ahn ye ri ye ihyan:

—Ama yahn ihyan nahn ndihchero ye ndih.

38 Ate r̄ahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn t̄ama te o yan che nino c̄ava che cuahndudó min, te c̄ava chemin che cochí.

39 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn numachahte estado yahn Galilea. Rahndudo ye chete ȳaco yahn ihyan nación yahn Israel, ne rendetend̄ah ye vaco chihnḡa che chenun ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi se cah che rech̄a yute

40 Ama yune ne, ama sahn che ndi se cah che rech̄a yute ne, cuahn nd̄a se nan Dihvo vo. Chehntihya se nan ye, ne r̄ahn se:

—Ndete che nahn ne ne, co din ne che ndoyahn.

41 Dihvo vo ne, quenah vahino ye sahn. Nahn tah ye sahn, ne r̄ahn ye:

—T̄aca hua. Conán di. Man ne, a ntoyehn.

42 Ndetahno chavi cah che rech̄a yute se me, ne ndoyahn se.

43 Tuhme ndedechuh ye sahn cuahn ndev̄aco se. Ama cah ye cud̄ado sahn, ne r̄ahn ye:

44 —Condihche. Condicah me nduco nde ama ihyan t̄aca chi che ndoyehn. Tahque ndah ne, cuehn nan chidocuyan, ndihche ye di, ne cah vedino che ndihquentiyon Moisés, c̄ava che codevano nducoyaca ihyan che a ntoyehn.

45 Sahn min ne, conahn se, ate hua dinahn se. Canan rente se nduhc̄a che chahno se chi, ne ama chetuhn ndudo me, nde ametah chi chenda Dihvo vo nde ama yan ura che co nchanan ihyan viyan

ihyan. Tahque ndah ye ne, quechica ye ama lado, yahn nan che metah duhva. Ate atanoca nduh, min rahn ihyan yahn nducuahn yan rendihchero ye ihyan.

2

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi cheche se

¹ Chihno neve ro ne, chenda tun Dihvo vo yan Capernaum, ne ihyan yan min ne, checadino ye che quenun ye ama cuan vah.

² Ndetahno ndo dama ama yahn ye nde nan che cuahtendi ye chendevah ametah. Rahndudo Dihvo vo Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan chahn.

³ Ura min ne, nda cun ihyan, nda ye ama sahn che ndi cheche se.

⁴ Ate nducote ama yahn ihyan chenun ye min ne, hua chi chuh ye chendevah, chenda ye nduco se nan Dihvo vo. Tuhme nda ye sahn tin vah, ne min ntihne ye ama ndi ima vah cuahn nan che quenun Dihvo vo. Cuahn che ndahcondah ye ama ive nan ima vah ne, ndedevah ye yundo nan che quendite combiero yahn ye, nda se nan Dihvo vo.

⁵ Cuahn che ndihchero Dihvo vo nduhca che ritahno ihyan chahn ne, rahn ye ri ye sahn:

—Dayá, a nchahco nunde yehn.

⁶ Min vate ama o sahn devano ley che dirun Moisés, ne rendedecadino se:

⁷ “¿Dehra cuande che tihca rahn sahn tih?, te re-ducherino se Dendiohs che tihca rahn se. Ametah nde ama ihyan iyehnse che co nchahco ye nunde, atenan Dendiohs.”

⁸ Ndetahno checadino Dihvo vo che tihça rendedecadino sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che tihça rendedecadino nchuhn?

⁹ Co rahco ne che tahque ndah che cahmá có sahn che necuan se, cotah se yundo yahn se, ne caca se, che co che cahmá che a nchahcó nunde yahn se.

¹⁰ Man ne, cava che cadino nchuhn te, u che rinducó nducoyaca ihyan, va vederihquentiyon yahn cava che nchahcó nunde yahn ihyan muhn iyehense cuh ne, condihche ne.

Tuhme rahn ye ri ye sahn che ndi cheche me:

¹¹ —Rahn rí di, cuenecuen, cotah yundo yehn, ne conahn ndevaque.

¹² Ndetahno necuan se, chetah se yundo yahn se, ne conahn se. Chuh se mendahn yahn nducoyaca ihyan che chenun ye min, ne ama rahn ino ye. Rende va ye yavenan Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne rahn ye:

—Nde ama yune hua ndihchero vo vederihno che tuhça.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Leví che conduco se ihyan

¹³ Cuahn tun Dihvo vo cuahn chihto vine yahn Galilea, ne ama yahn ihyan rahn ye rendo dama ye nan ye. Min ricuahn Dihvo vo ihyan chahn.

¹⁴ Cuahn nan che chuh Dihvo vo ne, ndihchero ye Leví, daya Alfeo. Va se nan mesa nan che rica se tume cade iyo. Rahn ye ri ye sahn:

—Cuhn vo, condoque u.

Ndetahno necuan se, chinduco se ihyan.

¹⁵ *A*ma yune cuahn che va Dihvo vo chete vaço Leví ne, reh ye nan mesa nduco ihyan che rahn nduco ye. *A*ma yahn sahn nunde, chenun van sahn rica tume cade iyo man, vate se nduco ye, te ama yahn ri se che chinduco se ihyan.

¹⁶ Sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn fariseo man ne, ndihchero se che reh Dihvo vo, rih ye dama nduco nducoyaça sahn nunde chahn, ne rahn se ri se ihyan che rahn nduco ye:

—Hua ndahca che reh sahn ricuahn yahn nchuhn, rih se dama nduco sahn rica tume cade iyo man, sahn nunde chenahn man.

¹⁷ Cuahn che chihnevan Dihvo vo che tihca rahn sahn chahn ne, rahn ye ri ye sahn:

—Ihyan che hua cah ye ne, hua rendotenan ye sahn doctor. Ate ihyan che cah ye ne, rendotenan ye sahn. Atihnoca u, te nda, conan ihyan nunde cava che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cava ihyan che metah nunde yahn ye che rahco ye.

Rahn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che hua rahte ihyan apostol yahn ye yahte

¹⁸ *A*ma yune ne, sahn fariseo man, sahn che rahn nduco Juan Bautista man ne, rahte se yahte. Ro min ne, cuahn ama o ihyan, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—¿Dehco che hua rahte sahn che rahn nduco ne yahte?, te sahn fariseo man, sahn che rahn nduco Juan Bautista man ne, rahte se yahte.

¹⁹⁻²⁰ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sahn rihnevaco ne, hua rahte ye yahte. Ate ndete che denan nda sahn che tan se nduco se, nda se sahn

ne, tuhme cuahte ye yahte. Atihnoça ihyan che rinduco ye u, te numanahn che nducó ihyan ne, metah deh cuande che cuahte ye yahte. Ate cuahn che nda sahn che hua ri rendihche se u, nda se u ne, tuhme che cuaco, cuahte ye yahte.

²¹ 'Ndete che nedin dama nchuhn ndudo ra che ricuáhn nduco costumbre ndico yahn ne ne, anduhneça ndete che necahnán ne ama ndi tino ra nan ama tino ndico. Ndete che tihça din ne ne, cuahn che ndeva doh tino ra me ne, nde tahque ndeh tino ndico me.

²² 'Namin anduhneça ndete che cuih ne vino ra chete ima ndico, te din vino me che condan ima ndico me, ne conda nde vino me man, nde ima me man. Chemin che vino ra ne, nahn che cuih ihyan chete ima ra.

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo, cheh ye ro che rahtetuhno ihyan

²³ Ama ro che rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nan va chendata. Nducote chi cuico ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye ama o indo trico, reh ye ndute yahn.

²⁴ Ndihero ama o sahn fariseo che tihça din ye, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Condihe ne. ¿Deh cuande che tihça redin sahn che rahn se nduco ne?, te man ne, ro che rahtetuno ihyan, ne a ndihquentiyon Dendiohs che hua din vo ntiyon ro cuh.

²⁵⁻²⁶ Rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Anduhneça ndete che hua rendihchenan nchuhn nan Ndudo yahn Dendiohs nduhça che din David ro che quenán Abiatar chidocuyan che tahque ndinan. Chi cuico ye, ne ametah che cheh

ye. Chemin che chenda ye chete yaco, ne cheh ye pan che va min. Namin cah ye, cheh combiero yahn ye. Pan chemin chan ne, a ndi vedino nan Dendiohs, ne a nihnde cade che hua co cheh nde ama ihyan, atenan chidocuyan. Ate nde nduco nduh ne, hua quendihco ye nunde.

²⁷ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye nduco sahn chahn:

—Chihco Dendiohs ro che cuahtetuhno ihyan cava che ndah yahn ihyan, ndiyu cava che ndere ndeva ye ro min.

²⁸ Cuedevano nchuhn te a u che rinducó nducoyaca ihyan che rihquentiyón nde nducuahn che redin ihyan ro che rahtetuhno ye.

3

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi cuma tah se

¹ Tama ro che rahtetuhno ihyan ne, chenda Dihvo vo chete yaco, ne min quenun ama sahn che ndi cuma tah se.

² Namin min chenun ama o sahn fariseo, nahn ndihchero se ndete che din Dihvo vo che ndoyahn sahn min ro che rahtetuhno ihyan, cava che caca nunde se yahn ye che rahcotahn ye yahn ley che dirun Moisés.

³ Rahn Dihvo vo ri ye sahn che ndi cuma tah me:

—Cuenequen. Cuandi mendahn.

⁴ Tuhme tumerune ye sahn chahn:

—¿A ndahca che ndah din vo ro che rahtetuhno ihyan, o din vo che hua ndah ne? ¿A conan vo ihyan, o cahcoman vo ihyan che coh ye ne?

Ate hua ntaquino se deh che ndahconan se yahn ye.

⁵ Chi tan Dihvo vo, ne chaconan ye ndihchero ye sahn chahn. Ama chi ran ye yahn che cheche chedave yahn se. Tuhme rahn ye ri ye sahn min:

—Cuacondihque tah.

Chacondihco tah se, ne ndetahno ndoyahn se.

⁶ A ura min no ndiquendah sahn fariseo chahn chete yaco me, ne ndo dama se nduco sahn che chinduco se Herodes, ntuhno se nduco vih taqa din se che cahno se Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama yahn ihyan chihto vine yahn Galilea

⁷ Adiva ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye chihto vine yahn Galilea, ne ama yahn ihyan che vate ye estado yahn Galilea cuahn ye dama nduco ye.

⁸ Namin ihyan che vate ye estado yahn Judea man, ihyan che vate ye yan Jerusalén man, ihyan che vate ye yahn yahn Idumea man, ihyan che vate ye tama lado ico Jordán man, ihyan che vate ye nino yan Tiro man, yan Sidón man ne, ama yahn ye checadino ye yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne rahn ye rendihchero ye ihyan.

⁹ Nducote ama chidama ihyan ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye che cahcoyan ye ama barco nan che conun ye, te ama ndito cahche ihyan nan ye.

¹⁰ A nedin Dihvo vo che ndoyahn ama yahn ihyan chahn, ne chemin che nducoyaca ihyan cah che chenun ye min ne, nde tuno regunda vih ye che nahn nahn tah ye ihyan cava che ndoyahn ye.

¹¹ Namin nduco ihyan che chenun vaco chihnga ihyan, ne rahn nda ye nan Dihvo vo, rendave ye ndiyahn, ne rahn ye ri ye ihyan numa dito ye:

—Ndih che Daya Dendiohs.

¹² Ate Dihvo vo ne, ama chihco yudo ye yahn vaco chihnga chahn che hua cahma duh ihyan ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, tendahnun ye ndichio ihyan apóstolyahn ye

¹³ Chihno min ne, cocha Dihvo vo ama tingüete. Min yahve ye ihyan che nahn ye, ne nda ihyan chahn nan ye.

¹⁴ Van ihyan chahn tendahnun ye ndichio ihyan che conduco ye ihyan man, che dechuh ye ihyan, cuahndudo ye ndudo yahn ye man.

¹⁵ Namin cah ye vederihquentiyon, cuahtenan cuma ihyan chahn cava che ndetendah ye vaco chihnga che chenun ihyan man, cava che din ye che ndoyahn ihyan cah man.

¹⁶ Van nducoyaca ihyan che tendahnun ye ne, nduco ama ihyan che duche ye Simón. Chaconahn Dihvo vo che duche ihyan min Pedro.

¹⁷ Tama ye ne, duche ye Jacobo, daya Zebedeo. Tama ye ne, duche ye Juan, dihno Jacobo. Ihyan che o chahn ne, chaconahn Dihvo vo che duche ye Boanerges, che nahn cahma Ihyan che doh ino ye.

¹⁸ Tama te o ye ne, duche ye Andrés man, Felipe man, Bartolomé man, Mateo man, Tomás man, Jacobo, che daya Alfeo man, Tadeo man, tama Simón, ihyan min che chinduco ye partido yahn Cananeo ro menan me man.

19 Van ihyan chahn ne, namin nduco ama se che duche se Judas Iscariote. A sahn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo adive.

Ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndedecadino ye yahn ye che metah va cuaco dave yahn ye

Chihno min ne, conahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol che ndichio chahn.

20 Cuahn che a nta ye ne, ndaconan ndo dama ama yahn ihyan, che nde hua rinun yahn ye che cheh ye.

21 Cuahn che checadino ihyan yahn ye che nde metah rinun yahn che cheh ye ne, cuahn ye quen-gua ye ihyan, te rahco ye te ametah va cuaco dave yahn ye.

Sahn devano ley che dirun Moisés ne, rahn se te quenun vaco chihnga Dihvo vo Jesucristo

22 Ama o sahn devano ley che dirun Moisés, che chica se yan Jerusalén ne, rahn se yahn Dihvo vo:

—Ihyan tih ne, quenán cuma ye vederihquentiyon yahn chundah, sahn min che ndinan se yahn vaco chihnga. Chemin che ri rendetendah ye vaco chihnga che chenun ihyan.

23 Tuhme yahve Dihvo vo sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—A devano nchuhn che ndiyu chundah che rendetendah se vaco chihnga.

24 Ihyan che vate ye rihquentiyon ye ne, ndete che cuahtecuhma ye van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye cahcantiyon ye.

25 A namin no tun ihyan che chenun ye ama vah ne, ndete che cuahtecuhma ye van man ye nduco

vih ne, hua co quendi ye cuahtenun ye min nduco vih.

²⁶ A namin no tun chundah ne, ndete che cuhma se nduco vaco chihnga che rihquentiyon se ne, cuihno vederihquentiyon yahn se.

²⁷ Namin cah Dihvo vo ama ejemplo sahn chahn, rahn ye:

—Ama sahn duco che conda se chete vaco ihyan che detino ye ne, atenan che dechiche se ihyan, tuhme co duco se yahn ye.

Tihca rahn ye te anduhneca ndete che a dechiche ye chundah, ndahco ndiya ye vederihquentiyon yahn se.

²⁸ Quendi Dihvo vo rahn ye:

—Cuaco rahn ri nchuhn te nducuahn nunde che rahtendihco ihyan, nde nducuahn che chihnga rahn ye ne, co nchahco Dendiohs yahn ye.

²⁹ Ate ihyan che ducherino ye Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ametah nchahco cuahno Dendiohs yahn ye.

³⁰ Tihca rahn Dihvo vo, te sahn chahn ne, rahn se te quenun vaco chihnga ihyan.

Nda chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

³¹ Chihno min ne, nda chaco Dihvo vo nduco dihno ye. Chahtendi ye cuahn chevah, ne dechuh ye che cah ihyan.

³² Ihyan che vate ye chihto nan Dihvo vo ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuahn chevah, rinuhn ye ndih.

³³ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco te ihyan min che chaco man, ihyan chahn che dihnó man.

³⁴ Tuhme chaconan ye rendihchero ye ihyan che vate ye cuahn chihto nan ye, ne rahn ye:

—Nducoyaca ihyan che chenun ye muhn ne, rihno ihyan anduhneca ndete che chacó man, anduhneca ndete che dihnó man,

³⁵ te adecoduhno ihyan che runecade cochica ye nduhca che nahn Chidá ne, rihno ihyan anduhneca ndete che dihnó man, anduhneca ndete che cahvé man, anduhneca ndete che chacó man.

4

Ejemplo yahn ama ihyan che retuhdo ye trigo

¹ Tama yune cuahn che ricuahn Dihvo vo chihto vine yahn Galilea ne, ama yahn ihyan chidama ye chihto nan ye. Nducote ama chito ihyan ne, chemin che chenda Dihvo vo chete ama barco che va min, cuahn ye ino cun metro cuahn chihto, ne quendi ye ricuahn ye. Nducoyaca ihyan che chidama ye ne, vatendi ye ndiyahn chihto vine me, rihnevan ye.

² Dihvo vo ne, ama ndeh nan dehtenduh chicuahn ye ihyan chahn nduco ejemplo. Tuhca rahn ye ri ye ihyan chahn:

³ —Cuihcovan nchuhn. Cuahn ama ihyan, retuhdo ye ndute ndata.

⁴ Cuahn che retuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune, ne nda yahda, cheh te.

⁵ Chera te neve ndute nan che tah ra yahn chenun van tu. Chemin ne, nun quenda, te hua ndeh yahn chendih.

⁶ Ate cuahn che quenda yahn ne, yuche yan, ne nducote metah cotah yano dihyoduto ne, chihno tih.

⁷ Te neve ndute ne, chera v̄an chano ȳan. Chendih chano ȳan me, ne hua chi yahn.

⁸ Ate ndute che chera n̄an ȳahn ndah ne, āma ndah chi. Āma o duto ne, chi ndico ndiche ndute yahn. T̄ama te o ne, chi ino raco yahn. T̄ama te o ne, chi āma ciento yahn.

⁹ Tuhme r̄ahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nducoȳaca nchuhn, condecadino ndah ne c̄ava che conahn ne ejemplo min.

Dihvo vo Jesucristo ne, c̄ah cuande ye deh cuande che dem̄an nduco ejemplo ricuahn ye

¹⁰ Adiva cuahn che a nahn nducoȳaca ihyan chihno con̄ahn ye ne, quenān Dihvo vo nduco nduh che ndichio ihyan ap̄ostol yahn ye m̄an, nduco te neve ihyan m̄an. Chica ihyan chahn che c̄ah cuande ye ihyan yahn ejemplo min.

¹¹ R̄ahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cade te Dendiohs che co devano nchuhn yahn vederihquentiyon yahn ye. Ate ihyan che hua rinduco ye u ne, ricuáhn ihyan dem̄an nduco ejemplo,

¹² c̄ava che ndihchero no ye, ate anduhneca ndete che hua ron̄an ye m̄an, cahnevano no ye, ate hua conahn ye m̄an. Nduco tihc̄a ne, hua nto ino ye nunde yahn ye, ne hua nchahco Dendiohs yahn ye.

Rec̄ah cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata me

¹³ Tuhme r̄ahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nducote hua chenahn nchuhn ejemplo min ne, ¿t̄aca co conahn ne ejemplo chen̄ahn che va che nté?

14 Ihyan che retuhdo ye ndute ndata me ne, nduhca ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Den-diohs, rihnevan ama yahn ihyan.

15 Ama o ihyan chahn ne, ndetahno renda chundah, ne redin se che rinan ye ndudo che a chihnevan ye.

16 Ndute ndata che chera van tu me ne, nduhca ndudo me che rihnevan tama te o ihyan che renevahnevan ye numacuahn vedeyeno.

17 Ate nduhca ama chendata che hua rengu, che metah cotah yano dihyoduto ne, tihchan ihyan chahn, te hua riquendi ye. Cuahn che rechuhrihn ye, o ndere redin ihyan nduco ye cava ndudo me ne, ndetahno rihcoman ye.

18 A namin no tun ndute che chera van chano yan me ne, nduhca ndudo me che rihnevan tama te o ihyan.

19 Ama rendedecadino ihyan chahn yahn ntiyon yahn ye ro ro man, rihnceh man ye ihyan cava vedecuihca che va iyehse cuh man, nahn co yahn ye ama ndeh nan dehtenduh che va man. Chemin che hua ri redin ndudo me che ndah nduco ye.

20 Ate ndute che chera nan yahn ndah me ne, nduhca ndudo me che rihnevan tama te o ihyan. Nduhca ama chendata che ri ndico ndiche ndute yahn, nduhca tama che ri ino raco yahn, nduhca tama che ri ama ciento yahn ne, tihca redin ndudo me che ndah nduco ihyan chahn.

Ejemplo yahn candil

21 Namin nte Dihvo vo tama ejemplo. Rahn ye ri ye ihyan:

—Nde ama ihyan hua renahn yahn ye candil cava che tihyon ye man cajón, o man yundo. Renahn yahn ye cava che cahco ye nan che co ro dave numacuahn chete vah.

²² A tihnoca nducuahn ndudo che chenun ndeh che lado yahn ihyan, te andahre hua renahn ye meniyon, ate na ro che va che conahn ye.

²³ Nducoyaca nchuhn, condecadino ndah ne deh conahn ejemplo cuh.

²⁴ Quendi Dihvo vo rente ye nduco ihyan chahn, ne rahn ye:

—Cuihco nchuhn cudado, te nahn che nduco cudado cahnevan ne Ñdudo yahn Dendiohs. Ihyan che cahnevan ye nduco cudado ne, ndah conahn ye, nde tahque ndeh ca vededevano cah Dendiohs che conahn ye.

²⁵ Tihca, te ihyan che devano ye vededevano yahn Dendiohs ne, nde tahque ndeh ca cah Dendiohs che codevano ye. Ate ihyan che hua devano ye ne, nde conan ye dehtenduh che rihnevan ye.

Ejemplo yahn chendata che rihta

²⁶ Quendi Dihvo vo rente ye nduco ihyan chahn, ne rahn ye:

—Nduhca ndute ndata che rino ama ihyan ne, tihca vederihquentiyon yahn Dendiohs.

²⁷ Ihyan min ne, riyado ye vino, ne ro ne, renecuan ye. Andahre hua devano ye taca va chendata yahn ye, ate chemin ne, riquendah, ne rihta.

²⁸ Yahn me ne, redin che ri yahn. Menan ne, riquendah yata yahn, ne adiva ne, riquendah yama yahn. Tuhme ri ndute yahn.

²⁹ Cuahn che a cuma ne, ndetahno cahca ihyan, te a nda ro yahn.

Ejemplo yahn ndute ndata che duche mostaza

³⁰ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nté tama ejemplo ça va che codevano nchuhn taça vederihquentiyon yahn Dendiohs.

³¹ Nduhca ndute ndata che duche mostaza che rino ihyan ne, tihca vederihquentiyon yahn Dendiohs. Chemin ne, tahque cahya che co tama nan ndute ndata che va iyehense.

³² Ate adive che rehche ne, rihta nde tahque ri chahte che co tama nan chendata. Ama rihta nde ri redin yahda ndaque te van dune.

Nduhca che rente Dihvo vo Jesucristo ejemplo

³³ Nduco ndeh nan ejemplo nduhca ejemplo chahn ne, ricuahn Dihvo vo Ndudo yahn Dendiohs ihyan chahn nduhneva che co conahn ye.

³⁴ Deman nduco ejemplo ricuahn ye. Ate cuahn che a deman ye nduco ihyan apóstol yahn ye ne, recah cuande ye ihyan chahn nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tan

³⁵ Ro min cuahn che chi man ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuhn vo nduco nchuhn viche lado cah.

³⁶ Tuhme chihcoman ihyan chahn nducoyaca ihyan che chenun ye min, ne chahtenun ye chete barco nan che quenun Dihvo vo, cuahn ye nduco vih. Namin cuahn tama te o barco nduco ye.

³⁷ Ura min canan ama rano yuhne, ne ndedecuan nune vine me. Chenda nune chete barco me, nde a rito.

³⁸ Dihvo vo ne, quenun ye cuahn cah barco me, quiyado ye, queta ye ama almada. Ndedetuhche ihyan chahn ihyan, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cuande yahn ne che ndere coh vo muhn?

³⁹ Tuhme necuan Dihvo vo, chihco dihn ye yuhne me, ne rahn ye ri ye vine me:

—Cuihnde dihn. Ngüen.

Ndetahno chehuan yuhne me, ne ama quendite dihn vine me.

⁴⁰ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—¿Dehco che redihya nchuhn ri? ¿A hua ritahno ne?

⁴¹ Tuhme ama rahn ino ihyan chahn, ne rahn ye ri ye vih:

—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne, nde vine, redinah che rihquentiyon ye?

5

Ndetendah Dihvo vo Jesucristo ama yahn vaco chihnga che chenun ama sahn yan Gadara

¹ Nda Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye tama lado viche vine me, yahn yahn yan Gadara.

² Cuahn che ndiquenda ye chete barco me ne, nda ama sahn che chenun vaco chihnga sahn, chica se nan yayan.

³ Min nan yayan che vaco se. Nde ama ihyan hua co dechiche ye sahn, nde huane nduco cadena.

⁴ Ama ndeh yune redechiche ihyan tah se man, cah se man, ate rihno rendeh se cadena. Nde ama ihyan hua richa ye cahco dihn ye sahn.

⁵ Nde ro nde rahn rechica se van chano man, nan yayan man, rah se man, renun yah man se sahn nduco tu man.

⁶ Ate ro min cuahn che nda Dihvo vo ne, chinan se ihyan, ne cuahn se rano se chehntihya se nan ye.

⁷ Numa dito se cah se:

— Jesús, Daya Dendiohs che ama yudo ye, ¿dehco che recahdenun ne yune yahn? Nde muhn nde nan Dendiohs, cahmá có ndih che hua din ne che chuhrihn.

⁸ Tihca rahn se, te Dihvo vo ne, a chihco yudo ye vaco chihnga chahn, ne rahn ye:

— Vaco chihnga, ¡cuendiquenda nchuhn! ¡Cuih-coman ne sahn tih!

⁹ Tumerune ye sahn:

— ¿Deh doche ne?

Ndahconan se yahn ye:

— Legión duché, te ama yahn ri nuhn.

¹⁰ Tuhme ama rica se che hua dechuh ye vaco chihnga chahn ama lado.

¹¹ Min nino van chano ne, chenan ama yahn cuche reh te.

¹² Ama rica vaco chihnga chahn ihyan:

— Cuedechuh ne nuhn cava che conda nuhn cuche sih.

¹³ Cah yune Dihvo vo, ne ndiquenda vaco chihnga chahn sahn min, ne chenda cuche chahn. Tuhme nduh che o mil cuche chahn ne, cochahn te rano te, cheranun te chete vine me, ne chih nducoyaca te.

¹⁴ Sahn che redin se cudado cuche chahn ne, dihya se chi, ne chano se. Cuahn se, ngu se ndudo yahn ihyan che vate ye viyan man, rancho man.

15 Tuhme cuahn ihyan chahn ndihchero ye deh che chi. Cuahn che nda ye nan Dihvo vo ne, ndihchero ye sahn che chenun vaco chihnga sahn ro menan me. Min va se, a ntonun se tino yahn se. A va cuaco dave yahn se, ne dihya ye chi.

16 Tuhme ihyan che ndihchero ye deh che chi ne, necah cuande ye ihyan che nda chahn, deh che chi yahn sahn min man, deh che chi yahn cuce chahn man.

17 Tuhme canan ihyan chahn rica ye Dihvo vo che ndaca ye yan min, nahn ye.

18 Cuahn che chenda Dihvo vo chete barco me che nahn ye ne, rica sahn min ihyan che cah yune ye che conduco se ihyan.

19 Ate hua cah yune ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Conahn cuahn ndevaque nan che chenan ihyan yehn. Cahme co ihyan yahn vederihno chahte che din Dihve Dendiohs ndoque man, nduhca che quenan vahino ye di man.

20 Tuhme conahn se yan vaco se nino yan Decápolis. Ama rente se yahn vederihno chahte che din Dihvo vo nduco se, ne ama chahn ino nducoyaca ihyan.

Rica Jairo che din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn tahn dihn daya se

21 Cuahn che nta Dihvo vo lado cuh yahn vine me ne, ndo dama ama yahn ihyan nan ye.

22 Ura min ne, nda ama sahn ndinan yahn yaco che duce se Jairo. Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se chehntihya se nan ye.

23 Chica se favor ihyan, ne rahn se:

—Tahn dihn dayá, ama tahn ndi te, adeche coh te. Cuhn vo nduco ne, nahn tahn ne tahn cava che ndoyahn te.

²⁴ Tuhme cuahn Dihvo vo nduco se, ne ama yahn ihyan nduco ye ihyan, nde tuno chi chiche cuahn ye.

²⁵ Min van ihyan chahn ne, nduco ama ndahta che cah te. Rendora te yun ro ro. A ri ndichio nduyo che quenah cah min tahn.

²⁶ Ama dico sahn doctor tahn, ate ndere rechuhrihn te, te hua ndoyahn te. Chihno toh te nducuahn yahn te che va, ate nde tahque ri dito cah yahn te.

²⁷ A chihnevan tahn min che rente ihyan yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne din te fuerza che nda te van ihyan. Chahn nda te cuahn vedame Dihvo vo, ne nahn tahn te tino yahn ye.

²⁸ Tihca din te, te rahco te: “Ndete che co cade nahn tahn a mare tino yahn ye ne, ndoyahn.”

²⁹ Ndetahno chehuan cah yahn te, ne checadino te che a ndoyahn te.

³⁰ Tuhme checadino Dihvo vo che chinahn ama vederihno, ne ndaconan ye tumerune ye:

—¿Duh nahn tahn tino yahn ne?

³¹ Rahn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:

—A rendihchero ne te ama ndito cahche ihyan nan ne. ¿Dehco che tumerune ne: “Duh nahn tahn tino yahn ne?”

³² Ate raconan muhn raconan min Dihvo vo, rendihchero ye cuahn chihto nan ye duh che nahn tahn tino yahn ye.

³³ Tahn min ne, nde tuno rendoh te che vah te. Chahn nda te, chehtihya te nan ye, ne necah cuande te ihyan nducuahn che chahn te chi.

³⁴ Rahn ye ri ye tahn:

—Dayá, nducote chitehne ne, a ndoyehn. A co nahn ndevaque ndete che nehn. Hua dehve rahque, te a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tahn daya Jairo

³⁵ Nde metah cuihno cahma Dihvo vo cuahn che nda ama o ihyan ndevaco Jairo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A chih tahn daya ne. Ametah deh cuande che denduh ne Ihyan Ricuahn cava che cahn ye.

³⁶ Chihnevan Dihvo vo che rahn ihyan chahn, ate hua tumacah ye. Rahn ye ri ye Jairo:

—Hua te co ran. Cuitehne che co conán di.

³⁷ Tuhme quendi ye cuahn ye nduco Jairo, ne atenan Pedro man, Jacobo man, Juan che dihno Jacobo man, cahnecun ye che cuahn ye nduco ye.

³⁸ Cuahn che nda Dihvo vo vaco Jairo ne, ndihchero ye che ama yahn ihyan chenun ye min, raco ye man, rah ran ye man.

³⁹ Tuhme chenda ye chete vah, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—¿Dehco che ama rah ran nchuhn man, raco ne man?, te tahn dihn tih ne, dehve ndih te, te quiyado te.

⁴⁰ Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan. Tuhme ndetendah vah Dihvo vo nducoyaca ye, ne cuahn ye nduco chida tahn dihn me man, chaco te man, ihyan che nduco ye man, chenda ye nduco vih nan che quendite te.

⁴¹ Chetaḥ ye taḥ te, ne raḥn ye devaço yahn ye:
—Talita cumi —che nahn caḥma: Taḥn dihn,
cuenecuen.

⁴² Taḥn dihn me ne, a ri te ndichio nduyo.
Ndetahno necuan te, canaḥn rica te, ne aḥma cuahn
ino ihyan chahn.

⁴³ Aḥma chihco yudo Dihvo vo che hua duhva
caḥma che ndedetuhche ye taḥn, ne raḥn ye ri ye
indihte yahn te che caḥ ye, cheh te.

6

*Dihvo vo Jesucristo ne, nta ye yaḥn vaço ye
Nazaret*

¹ Chica Dihvo vo yaḥn Capernaum, ne conaḥn ye
yaḥn vaço ye Nazaret nduco ihyan apóstol yahn ye.

² Aḥma ro che rahtetuhno ihyan ne, chenda ye
chete yaço, chicuahn ye. Aḥma yaḥn ihyan chi-
hnevan ye che ricuahn ye, ne aḥma raḥn ino ye.
Raḥn ye vaḥn maḥn ye nduco vih:

³—Ihyan tih che vicheyaḥn me. María che chaco
ye. Jacobo maḥn, José maḥn, Judas maḥn, Simón maḥn,
a saḥn chahn che dihno ye. Muhn yaḥn vaço vo
vate taḥn cahve ye.

Nducote a rendihche ihyan Dihvo vo che min
chihta ye ne, chemin che hua nevahnecon ye
ihyan.

⁴ Tuhme raḥn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Numachahte va vedeyahino nduco ihyan pro-
feta. Ate ihyan yaḥn vaço ye maḥn, ihyan yahn ye
maḥn ne, hua yahino ye ihyan.

⁵ Nducote cheche chedave yahn ihyan yaḥn
chahn ne, aḥma o no vederihno din Dihvo vo yaḥn

min. Nahn t̄ah ye ̄ama o ihyan cah, din ye che ndoyahn ye.

⁶ Rahn ino Dihvo vo yahn che hua chitahno ihyan yān v̄aco ye ihyan. Chihno min ne, cuahn ye nduh yān nduh yān che nino, quendi ye ricuahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh ye ihyan apóstol yahn ye che cahn ye cuahndudo ye

⁷ Dihvo vo Jesucristo ne, cah ye nduh che ndichio apóstol chahn n̄an ye. Dechuh ye ihyan c̄ade o c̄ade o ye queri ̄ama yān. Din ye che cuahtenan cuma ihyan chahn vederihquentiyon, c̄ava che cuahn che t̄ahn nun ye ihyan che chenun vaco chihnḡa ihyan ne, ndetend̄ah ye vaco chahn.

⁸⁻⁹ Chihquentiyon ye che quenda ihyan chahn indahco yahn ye m̄an, che tihyon c̄ah ye ndaco yahn ye m̄an, che conun ye ̄ama n̄o cahteca ye m̄an. Ate dehtenduh chen̄ahn ne, hua co quenda ye, nde huane dino m̄an, nde huane p̄an m̄an, nde huane tume m̄an.

¹⁰ Namin r̄ahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Adecotino v̄aco ihyan n̄an che nevah necun ye nchuhn ne, min cuahtenan ne nde tuno ro che nd̄aca ne yān.

¹¹ Ihyan yān che hua ntumanecun ye nchuhn m̄an, che hua c̄ahcovan ye che cuahndudo ne m̄an ne, cond̄aca ne yān v̄aco ye, ne cond̄ahde ne ȳaca che chenan c̄ah ne, c̄ava che tihc̄a nahme ne ihyan che hua ndahc̄a redin ye. Cūaco r̄ahn rí nchuhn te cuahn che a nd̄a ro che techec̄ade Dendiohs nunde yahn nducoȳaca ihyan ne, tahque chuhrihn ihyan chahn che co ihyan yān Sodoma m̄an, ihyan yān Gomorra m̄an.

¹² Tuhme cuahn ihyan chahn rahndudo ye che nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye.

¹³ Namin retendaḥ ye aḡa yaḡn vaco chihngḡ che chenun ihyan, ne racotaḡhme ye aceite aḡa yaḡn ihyan caḡ, redin ye che rendoyahn ye.

Nduhca che chih Juḡn Bautista

¹⁴ Ro min ne, aḡa rente ihyan yaḡn vederihno che redin Dihvo vo, ne checadino rey Herodes. Tuhme raḡn rey me:

—A ntuche Juḡn Bautista vaḡn tenaḡn. A ihyan min che redin ye vederihno che tihchan.

¹⁵ Naḡn ihyan ne, raḡn ye te ihyan profeta Elías che quechica ye. Naḡn tun ihyan ne, raḡn ye:

—Ihyan caḡ ne, aḡa ihyan profeta nduhca ihyan profeta che chahte ye a raḡn me.

¹⁶ Ate hua chitahno Herodes che rente ihyan chahn, ne raḡn se:

—Ihyan caḡ ne, Juḡn Bautista ihyan. A ihyan caḡ che chihquentiyón sandado che chihca yaḡn se daḡdo ye. Maḡn ne, a ntuche ye vaḡn tenaḡn.

¹⁷ Tihca raḡn rey me, te a maḡn se chihquentiyon se sandado che din se preso Juḡn, chaconuhn se ihyan vacoyaḡn, dechiche se ihyan nduco cadena. Tihca chahno chi Juḡn, te tihca nahn Herodías, taḡn ndaḡta yaḡn Felipe, saḡn min che dihno rey me. Rey me ne, ndere quenan se nduco te.

¹⁸ A raḡn Juḡn ri ye rey me:

—Hua ndaḡhca redin ne che quenan ne nduco ndaḡta yaḡn dihno ne.

¹⁹ Nducote tihca raḡn Juḡn ri ye rey me ne, chemin che aḡa nahn caḡno Herodías ihyan. Ate hua chi chihno te ihyan ura min.

²⁰ Herodes ne, renevahnecun se Juān, te a devano se te ihyān min ne, ihyān ndah ye, ndiyu ihyān nunde ye. Chemin che hua rahne cun se che caħno te ihyān. Cuahn che rihnevan rey me che rente Juān ne, andahre hua ndah renahn se, ate rihnevan se numacuahn vedeyeno.

²¹ Ate nda ama ro che ndahca chahno Herodías chi. Din rey me vihcoduche se, ne recaħ se reh nducoyaça intiyahn yahn se mañ, ihyān ndinañ yahn sandado yahn se mañ, ihyān naħn che vate ye estado yahn Galilea mañ.

²² Ura che a vate vihco ye ne, chenda taħn daya Herodías, ndeh te, ne rey me nduco ihyān che vate ye reh ye nduco vih ne, ama caħ yeno ihyān. Tuhme raħn rey me ri se taħn:

—Cuique adecodehno che nehn, ne té di.

²³ Caħ se ndudo yahn se taħn, ne raħn se:

—Adecodehno che nehn, andahre maħn va nañ che rihquentiyón, té di.

²⁴ Ndiquendaħ te, ne cuahn te caçarune te chaco te, ne raħn te:

—¿Deh caća?

Ndahconan chaco te:

—Cuique tin Juān Bautista.

²⁵ Ndetahno chenda tun te nañ che quenun rey me, ne raħn te ri te saħn:

—Mañ ne, náħn che te ne u meniyon tin Juān Bautista chete ama cuh.

²⁶ Tuhme ama chi rañ rey me. Ate nducote a caħ se ndudo yahn se taħn nañ nducoyaça ihyān che vate ye min nduco se ne, chemin che dinahn se ndudo yahn se.

27 A ura min no chihquentiyon se ama sandado che cahn se ngua se tin Juan.

28 Chahn sandado me vacoyahn, chihca yan se dando Juan. Quenda se tin ye chete ama cuh, ne cah se tahn. Tahn min ne, quenda te cah te chaco te.

29 Cuahn che checadino ihyan che chinduco ye Juan te a chih ye ne, chahn ye chengua ye ihyan, ne chihche ye ihyan.

Cah Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

30 Adiva ne, ndaconan ihyan apóstol chahn, ndo dama ye nduco Dihvo vo, ne necah cuande ye ihyan nducuahn che din ye man, nducuahn che chicuahn ye man.

31 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn ama cuan nan che deman, cuahtetuhno vo tah.

Tihca rahn ye, te ama yahn ihyan, ihyan che renda ye man, ihyan che renahn ye man, ne nde che chah ye hua rinun yahn ye.

32 Tuhme quenun Dihvo vo chete ama barco nduco ihyan apóstol chahn, ne cuahn ye ama cuan nan che metah duhva.

33 Ate ama yahn ihyan ndihchero ye che cuahn ye, ne nchanan ye ihyan. Tuhme chica ihyan chahn yan vaco ye, ne rica cah ye, cuahn ye cuahn nan che cuahn Dihvo vo, nde tahque nun nda ye min.

34 Cuahn che ndiquenda Dihvo vo chete barco me ne, ama yahn ihyan ndidama ye. Quenan vahino ye ihyan chahn, te nduhca itecuche che metah duh che redin cudado ite ne, tihchan ye.

Tuhme canan Dihvo vo, chicuahn ye ihyan ama ndeh nan dehtenduh.

³⁵ Cuahn che a chi chino me ne, nda ihyan apóstol chahn nan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Muhn ne, yahn nan che metah duhva, ne man ne, a chi chino.

³⁶ Cuedechuh ne ihyan sih cuahn yan che nino, cava che cua ye che cheh ye, te muhn ne, metah deh che cheh ye.

³⁷ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Nchuhn cocah ne, cheh ihyan sih.

—Tumerune ihyan chahn ihyan:

—Nahn o ciento tume denario che cua nuhn pan, cheh ihyan sih. ¿A nahn ne che tihca din nuhn ne?

³⁸ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—¿Tava pan va yahn nchuhn? Cuahn ne quendi-hchero ne.

Cuahn che ndihchero ihyan chahn ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Va uhn pan nduco o yahca.

³⁹ Dechuh Dihvo vo ihyan apóstol chahn che cahma ye nduco nducoyaca ihyan che cuahte ye nan yune cue, codama ye ama ama cuan nduco vih.

⁴⁰ Tihca dinahn ye, ne ama o cuan ne, chahte ama ciento ye, ne tama te o cuan ne, chahte o raco ndiche ye.

⁴¹ Tuhme chetah Dihvo vo nduh che uhn pan chahn nduco o yahca chahn. Cha yaco nan ye nan ro, ne cah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye pan chahn, ne cah ye ihyan apóstol,

cava che cah ye, cheh nducoyaca ihyan chahn. Namin yahca chahn ne, ndeh Dihvo vo, ne cheh nducoyaca ye.

⁴² Cheh ndah nducoyaca ihyan chahn nde nan che chito ihyan.

⁴³ Adiva ne, nedin dama ihyan apóstol chahn nducuahn pan che ngava, ne chi ndichio cuahte. Namin nedin dama ye che ngava yahn yahca chahn.

⁴⁴ Van nducoyaca ihyan che cheh ye ne, nduco uhn mil ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye nan nune vine

⁴⁵ Ndetahno dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyan apóstol che conda ye chete barco me, chuh ye tama lado viche cah, cuahn nan yan Betsaida. Tuhme ndedechuh ye nducoyaca ihyan chenahn chahn.

⁴⁶ Cuahn che ndedechuh ye ihyan chahn ne, cuahn ye ama tingüete cava che covah ye.

⁴⁷ Cuahn che chi man me ne, a nde mendahn vine me cuahn barco me nduco ihyan apóstol chahn. Dihvo vo ne, a deman ye quenan ye tingüete me.

⁴⁸ Ndiherero ye che ama chi cuno ihyan chahn che ricahca ye barco me, te cuan nan che rechi yuhne cuahn ye. Adiva, ura che a nino co dave ne, cuahn Dihvo vo, rica ye nan vine me, nde a nahn chuhnan ye ihyan chahn.

⁴⁹ Cuahn che ndiherero ihyan chahn che rica Dihvo vo nan vine me ne, rahco ye te co vaco chihnga cochi, nde tuno cah ye che vah ye.

⁵⁰ Nducoyaca ihyan chahn ne, ndiherero ye che cochi Dihvo vo nan nune, ate nducote hua

nchanan ye ihyan ne, ama dihya ye chi. Ndetahnó rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Hua dihya nchuhn co, te a u che cochí. Hua dehve rahco ne.

⁵¹ Tuhme chenda ye chete barco me nan che chenun ihyan chahn. Ndetahnó chehuan yuhne me, ne ama rahn ino ihyan chahn.

⁵² Ama rahn ino ye, te nducote cheche chedave yahn ye ne, metah cuhno conahn ye yahn vederihno che din Dihvo vo nduco pan chahn.

Nda Dihvo vo Jesucristo yahn yahn Genesaret, ne din ye che ndoyahn ihyan cah

⁵³ Cuahn che a chuh Dihvo vo nduco ihyan apóstol chahn tama lado viche cah ne, nda ye yahn yahn Genesaret, ne dechiche ihyan chahn barco me chihto vine me.

⁵⁴ Cuahn che a ndiquenda Dihvo vo chete barco me ne, ndetahnó nchanan ihyan yan min ihyan.

⁵⁵ Tuhme cuahn ihyan chahn rano ye numachahte chihto yan, ne canan ye retehecán ye ihyan cah yahn ye nduco yundo, regu ye ihyan cuahn nan che quenun Dihvo vo.

⁵⁶ Adecotino nan che renda Dihvo vo, andahre yan cahya man, andahre yan rahte man, andahre viyata man, min racondihte ihyan chahn ihyan cah yahn ye chihto yune. Rica ihyan chahn che cah yune Dihvo vo cuaconahn tah ihyan cah chahn andahre chihto tino yahn ye. Nducoyaca ihyan cah che chaconahn tah ye tino yahn ye ne, ndetahnó ndoyahn ye.

7

Nduhca che rahtendihco ihyan nunde

¹ Sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés che chica se yan Jerusalén man ne, ndo dama se nan Dihvo vo.

²⁻⁵ Sahn chahn nduco nducoyaca ihyan nación yahn Israel chenhahn ne, riquendi se costumbre che chihco ihyan ndico yahn se che reñano se tah se ura che cheh se man, ura che renda se che rahn se ndihve man. Rahco se te nduco tihca ne, redinahn se che rihquentiyon Dendiohs. Namin reñano se vaso man, jarro man, dehtenduh chenhahn che retoh se man. Ndiherero se che reh ihyan apóstol, ne hua reñano ye tah ye nduhca costumbre yahn se, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—¿Dehco che hua reñano ihyan apóstol yahn ne tah ye ura che reh ye nduhca che chihco cade ihyan ndico yuhn vo ne?

⁶ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—¡O nan o chende nchuhn! Riquendah cuaco nduhca che dirun ihyan profeta Isaías yahn ne tuhca:

Dendudo no che rahn sahn sih che ritahno se Dendiohs,
te hua cuaco.

⁷ Nde hua cochihve che rendeva se yavenan Dendiohs, te ricuahn se costumbre yahn man se, redin ca se che vederihquentiyon yahn Dendiohs.

⁸ Tihca redin nchuhn. Rihcoman ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne riquendi ne costumbre yahn man ne. Reñano ne jarro man, vaso man, ama ndeh nan ca dehtenduh che tihchan redin ne.

9' ¡Ama vivo nchuhn che rahco ne! Riquendi ne costumbre yahn man ne, ne rihcoman ne vederihquentiyon yahn Dendiohs.

10 Moisés ne, dirun ye tuhca: “Cuendeva yavenan chide man, yavenan cheque man.” Namin dirun ye: “Adecoduhno ihyan che cahva ye yahn chida ye o cahva ye yahn chaco ye ne, quenan cuma che cahno ihyan yan ihyan.”

11 Ate ndotenan che quendi nchuhn vederihquentiyon min ne, ricuahn ne ihyan che cahma ye co ye indihte yahn ye: “Hua co conan nchuhn, te nducuahn che va yahn ne, a ndihco mendahn che co vedino nan Dendiohs.”

12 Adecoduhno ihyan che cahma ye tihca ne, redin nchuhn fuerza ihyan che dinahn ye, ne hua rahnecun ne che conan ye indihte yahn ye.

13 ¡Ama ndeh nan ca dehtenduh che tuhchan redin nchuhn! Rihcoman ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne riquendi ne costumbre yahn man ne.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te ndiyu cava dehtenduh che reh ihyan che chendihco ye nunde

14 Nedin dama Dihvo vo ihyan, ne rahn ye:

—Cuihcovan ndah nchuhn cava che conahn ne che cahma nduco ne:

15 Nducuahn che chihnga che riquenda chete chedave yahn ihyan ne, a cava chemin che chendihco ye nunde, ndiyu cava dehtenduh che reh ye.

16 ¡Cuihcovan ndah ne cava che conahn ne!

17 Cuahn che chica Dihvo vo min, ndonda ye vah ne, chica ihyan apostol ihyan che cah cuande ye ihyan deh conahn che nte ye me.

18 Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Namin nchuhn dama ri ne nduco ihyan sih, te hua renahn ne. Nducuahñ che reh ihyan ne, ndiyu çava chemin che chendihco ye nunde,

¹⁹ te vaçochendereh yahn ye rahn, ndiyu chete chedave yahn ye.

Tihça chicuahñ Dihvo vo che ndiyu çava dehtenduh che reh ihyan che chendihco ye nunde.

²⁰ Quendi ye, ne rahn ye:

—Nducuahñ che chihnga che rendedecadino ihyan man, che redin ye man ne, a çava chemin che chendihco ye nunde.

²¹ Chete chedave yahn ihyan riquendañ che chihnga rendedecadino ye man, reduco ye man, rihno vih ye man,

²² rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevaco ye nduco ye man, nahn yahn ye dehtenduh yahn ihyan man, rihñcheh ye man, duhtuno ihyan ye man, ndere ihyan ye man, ve ye man, ya de ye man, nine ye man.

²³ Nducuahñ dehtenduh chemin chan ne, reconan chete chedave yahn ihyan, ne a çava chemin che chendihco ye nunde.

Ama tañhñ tama nación ne, chica te Dihvo vo Jesucristo che conan ye tañhñ

²⁴ Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye cuahn yahn yahn yan Tiro man, Sidón man. Cuahn che nda ye ne, ndaça ye ama vah nan che conan ye. Hua nahn ye che cadino ihyan che min quenan ye, ate a çade no che checadino ihyan.

²⁵ Min va ama tañhñ dihn che quenun vaco chihnga tañhñ. Ndetahño che checadino chaco te che

nda Dihvo vo ne, chahn te nan quenan ye, ne chehntihya te nan ye.

²⁶ Tahn min ne, ndiyu tahn nación yahn Israel, te tahn tama nación. A min Sirofenicia yan vaco te. Chica te Dihvo vo che ndetendaḥ ye vaco chihnga che quenun tahn dihn yahn te.

²⁷ Ate rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—Ihyan yahn ne, ama rendotenan ye che conán ihyan. Ndete che conán di ne, anduhneca ndete che cahneví pan che reh checahya, cáh, cheh yahna.

²⁸ Ndaconan te, ne rahn te ri te ihyan:

—Dihvé, cuaco che rahn ne. Ate yahna ne, rahtenun te man mesa, ne rendaça dache chende checahya reh te.

²⁹ Tuhme rahn ye ri ye tahn:

—Ndahca ndaconen. Co nahn. Vaco chihnga me ne, a ndiquendaḥ tahn daye.

³⁰ Conahn te, ne cuahn che nta te ndevaco te ne, ntaca te daya te che quendite te nan yundo. A ntiquendaḥ vaco chihnga me tahn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che nde chato se man, nde lihme se man

³¹ Chihno neve ro ne, ndaca Dihvo vo yahn yahn Tiro, nchuh ye yan Sidón man, te neve yan cahya che nino yan Decápolis man, ne nta ye nan va vine yahn Galilea.

³² Min nda ama o ihyan, nda ye ama sahn che nde chato se man, nde lihme se man, ne chica ye Dihvo vo che nahn tah ye sahn, din ye che ndoyahn se.

³³ Quenda Dihvo vo sahn ama lado, ne terun ye ndutitah ye iverevan se man, nahn tah ye chihya se nduco nunedan ye man.

³⁴ Chenihyon nan ye cuahn nan ro, ne chenahn ino ye che chi ndache ye, ne rahn ye:

—¡Efata! —che nahn cahma: ¡Condah!

³⁵ Ndetahno chihnevan se man, ndiquendah cah se man.

³⁶ Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che hua cahma ihyan chahn taca chi che ndoyahn sahn min. Ate cuahn che rihquentiyon ye che hua cahma ihyan ne, nde tahque racotuhn ca ihyan ndudo.

³⁷ Ama rahn ino nducoyaca ihyan, ne rahn ye:

—¡Ama ndahca nducuahn che redin ihyan cuh! Nde ihyan che chato ye ne, redin ye che ri rihnevan ye, ne ihyan che lihme ye ne, redin ye che ri rente ye.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, cah ye, cheh cun mil ihyan

¹ Tah min ne, ama yahn ihyan ndidama ye nan Dihvo vo, ne ametah che cheh ye. Tuhme cah Dihvo vo ihyan apostol, ne rahn ye ri ye ihyan:

² —Renan vahinó ihyan sih, te a ino ro che chenan ye nducó, ne man ne, ametah che cheh ye.

³ Ndete che ndedechuh ihyan che hua cheh ye ne, condave cuno ye cuahn yune, te nahn ye ne, yahn yan vaco ye.

⁴ Tuhme rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Ate ¿deh cah vo, cheh ye?, te muhn ne, metah dehva.

⁵ Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿Tava pan va yahn nchuhn ne?

Ndahconan ye:

—Ndache pan va yahn nuhn.

⁶ Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyaca ihyan ndiyahn. Chetah ye nduh che ndache pan chahn, ne cuahn che a necah ye nundihve cuahn Dendiohs ne, ndeh ye. Tuhme cah ye pan me ihyan apóstol chahn cava che cah ye, cheh nducoyaca ihyan.

⁷ Namin va neve yahca cahya, ne ndaconan cah Dihvo vo nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme dechuh ye ihyan apóstol chahn, cava che cah ye yahca me, cheh nducoyaca ihyan chahn.

⁸ Cheh nducoyaca ye nde nan che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dama ihyan apóstol chahn nducuahn che ngava, ne chito ndache cuahte.

⁹ Ihyan che cheh ye ne, ri tenduh cun mil ihyan. Tuhme ndedechuh Dihvo vo ihyan chahn,

¹⁰ ne chenda ye chete ama barco nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih cuahn yahn yahn yan Dalmanuta.

Sahn fariseo ne, rica se che din Dihvo vo Jesu-cristo ama vederihno, ndihchero se

¹¹ Cuahn che nda ye min ne, nda neve sahn fariseo, ne canan rente se nduco Dihvo vo, retumarande se ihyan. Chica se che caca ye Dendiohs che conahn ama vederihno, ndihchero se.

¹² Ama chenahn ino Dihvo vo che chi ndache ye cava se, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ihyan che vate ye mañ ro cuh ne, hua ndahca che retumarande ye Dendiohs, rica ye ama ved-erihno ndihchero ye. Cuaco rañn rí nchuhn te Dendiohs ne, hua tumacah ye yahn ye.

¹³ Tuhme chihcomañ ye sañn chahn, ne ndonda ye chete barco me, tuche ye tama lado viche yahn vine me.

Dihvo vo Jesucristo ne, rañn ye te ndudo che ricuahn sañn fariseo ne, anduhneca ya yahn pañ

¹⁴ Ihyan apóstol ne, chinañ ye, hua quenda ye deh che cheh ye. Atenañ ama pañ nda ye.

¹⁵ Rañn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuihco nchuhn cudado. Hua tumacah ne yahn ya yahn sañn fariseo mañ, ya yahn Herodes man.

¹⁶ Tuhme canañ rente ihyan chahn nduco vih:

—Tihca rañn ye, yahn che hua nda vo pañ.

¹⁷ Checadino Dihvo vo che tihca rente ihyan chahn. Ate nducote a rañn ye yahn ndudo che ricuahn sañn chahn ndiyu yahn pañ ne, chemin che chihya ye ihyan:

—¿Dehco che rañn nchuhn yahn che hua nda ne pañ? ¿A hua retumacadino nchuhn? ¿Dehco che ama cheche chedave yahn ne?

¹⁸ ¿A nduhneca ndete che hua ro nañ ne? ¿A nduhneca ndete che hua rihnevan ne? ¿A hua renecahco ne?

¹⁹ Cuahn che chihcachéh uhn mil ihyan nduco uhn pañ ne, ¿tava cuahte pañ che ngava nedin dama ne ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rañn ye:

—Ndichio cuahte nedin dama nuhn.

²⁰ Namin no tun cuahn che chihcachéh cun mil ihyan nduco ndache pan ne, ¿ta₂va cuahte pan che ngava nedin dama ne ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye:

—Ndache cuahte nedin dama nuhn.

²¹ Tuhme rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Me ¿ta₂ca che hua renahn ne?

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nan ama sahn nan ve

²² Ura che nda Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye yan Betsaida ne, nda ama o ihyan nan ye, nda ye ama sahn nan ve, ne chica ye Dihvo vo che cuaconahn tah ye sahn, din ye che ndoyahn se.

²³ Tuhme chetah ye tah sahn nan ve me, quenda ye sahn cuahn chihto yan. Nahn ye nunedan ye ndutinan se, ne tumerune ye sahn ndete che a ro nan se.

²⁴ Sahn min ne, ndihchero se cuahn chihto nan se, ne rahn se ri se ihyan:

—A ri ro nan ihyan che vatechica ye. Ate nduhca che ro yahn rahte, tihca ro ye.

²⁵ Nahn tah ye ndutinan se tama yune, ne ndetahno a chi ro nan ndah se.

²⁶ Tuhme ndedechuh ye sahn cuahn ndevaco se, ne rahn ye ri ye sahn:

—Hua conda yan tih, nde hua cahme nduco nde ama ihyan sih ta₂ca chi che ndoyehn.

Pedro ne, rahn ye te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehne

²⁷ Chihno min ne, quenda Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih nan yan

cahya cuahn chihto yan Cesarea de Filipino. Cuahn che chenun ye yune ne, tumerune ye ihyan chahn:

—¿Duh u, rahn ihyan ne?

²⁸ Ndahconan ihyan chahn yahn ye:

—Ama o ihyan ne, rahn ye te ndih ne, Juan Bautista. Tama te o ye ne, rahn ye te ndih ne, Elías. Tama te o ye ne, rahn ye te ndih ne, ama cha ihyan profeta.

²⁹ Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—Me nchuhn, ¿deh rahn ne yahn ne?

Ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye ihyan:

—A ndih che a va cade che chi ne ndedevahn ne ihyan iyehense.

³⁰ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn che hua cahma ye chemin nduco nde ama ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ye te cahno sahn nunde ihyan

³¹ Tuhme cah cuande Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che ama chuhríhn. Intiyahn man, chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, co tan se nducó, ne cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, va che ntuché van tenahn.

³² Nduco chemin ne, cah cuande ndah Dihvo vo ihyan chahn nduhca che cuahno co ye. Tuhme quenda Pedro ihyan ama lado, ne yahve ye ihyan cava che hua cah yune ye che tihca cuahno co ye.

³³ Ate chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan apóstol chenahn, ne chihya ye Pedro:

—Di ne, ¡nduhca chundah, di! ¡Cuehn ama lado!
¡Hua din vahche yáhn!, te di ne, ihyan iyehñse di,
nde hua renehn che nahn Dendiohs.

³⁴ Ura min ne, cah Dihvo vo ihyan apóstol man,
ihyan che chenun nduco ye man, ne rahn ye ri ye
ihyan:

—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u
ne, va che cahcoman ye vedeyeno yahn man ye.
Hua co che dendudo no conduco ye u, te va che
cahco mendahn ye ihyan cava che conduco ye u,
andahre conahn yah ye nan ama cruz cava.

³⁵ Tihca, te adecoduno ihyan che hua nahn
cahco mendahn ye ihyan cava che conduco ye u
ne, va che conda ye. Me adecoduhno ihyan che
conduco ye u numacuahn chedave yahn ye ne,
hua dehve din yahn andahre cahno sahn nunde
ihyan yahn che ritahno ye u man, ndudo ndah
yahn man, te ndevahn ye.

³⁶ Andahre nedin dama ihyan nducuahn vede-
cuihca che va iyehñse, ate ¿dehra cochihve yahn ye
ndete che va che conda ye?,

³⁷ te hua cochihve vedecuihca nan Dendiohs
cava che ndevahn ihyan.

³⁸ Tihca, te adecoduhno ihyan che co cuihnan
ye cava u man, cava ndudo yahn man, nan
ihyan nunde che rahcotahn ye yahn Dendiohs
ne, namin u che rinducó nducoyaca ihyan ne, co
cuihnán cava ye ro che numacuahn vederihquen-
tison yahn Chidá ndá nduco ángel ndah.

9

¹ Quendi Dihvo vo rahn ye nduco ihyan chahn:

—Cuaco ráhn rí nchuhn te ama o ihyan che chenun ye muhn nduco vo ne, vate ca ye iyehñse nda ro che numacuahn vedeyudo conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyahn ye

² Chihno an ro me ne, quenda Dihvo vo Pedro man, Jacobo man, Juan man, cuahn ye nduco vih ama tingüete. Min ndo diyahn ye nan ihyan chahn.

³ Tino yahn ye ne, ama ndo cua nduhca ihve, nde tuno diyahn ro. Nde ama ihyan renan che vate ye muhn iyehñse cuh ne, hua co din ye che tihca ndo cua.

⁴ A denan chihnde ro Elías nduco Moisés, ne ndihchero ihyan chahn che rente ye nduco Dihvo vo.

⁵ Tuhme rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Ihyan ricuahn yahn, ama ndahca che chenan vo muhn. Dendah nuhn ino vache vah. Ama nan che cuhnde ne, tama nan che cuhnde Moisés, ne tama nan che cuhnde Elías.

⁶ Tihca rahn ye, te ama dihya ihyan chahn chi, nde hua rentaquino ye deh che cahma ye.

⁷ Ura min chiya ama man, quendihco nan che chenun ihyan chahn. Van man me ne, chenun ama ndudo che rahn tuhca:

—Sahnguh che Dayá. Yahinó sahn. Che cahma se ne, chemin che codinahn nchuhn.

⁸ A denan cuahn che ndihchero ihyan chahn ne, ametah duhva. A deman Dihvo vo nti ye.

⁹ Ura che cuenchan ihyan chahn cuete me ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Hua cahma nchuhn nduco nde ama ihyan yahn vederihno che ndihchero ne nde nda ro che u che rinducó nducoyaca ihyan ntuché van tenahn.

¹⁰ Dinahn ihyan chahn che rahn Dihvo vo, chahtenun ino ye vederihno min, ne retumerune vih ye:

—¿Dehra conahn ndudo che tihca rahn ye che ntuche ye van tenahn ne?

¹¹ Numanahn che chenun yune ca ye ne, tumerune ye Dihvo vo:

—¿Deh cuande che rahn sahn devano ley che dirun Moisés che Elías va che chi ye menan ne?

¹² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cuaco te va che chi Elías menan, ne ndahco cade ye nducuahn. Ate, ¿a reahn ne nduhca che ndirun yahn nan Ndudo yahn Dendiohs?, te a ndirun te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che chuhríhn man, va che ndahchenan ihyan u man.

¹³ Ate rahn rí nchuhn te a nda Elías, ne din tan ihyan nduco ye nduhca che a ndirun yahn ye nan Ndudo yahn Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendah ye vaco chihnga che quenun ama sahn dihn

¹⁴ Cuahn che nta Dihvo vo nan che chenun ihyan apóstol chenahn ne, ndihchero ye che ama ndito ihyan. Sahn devano ley che dirun Moisés ne, rahteruhn chende se nduco ihyan apóstol.

¹⁵ Ndetahno che ndihchero ihyan che chenun ye min Dihvo vo ne, cuahn ino nducoyaca ye, ne aderano ye chahn ye necah ye Dendiohs ihyan.

¹⁶ Tumerune Dihvo vo ihyan apóstol chahn:

—¿Deh cuande che rahteruhn chende sahn sih nduco nchuhn ne?

¹⁷ Tuhme chenda mendahn ama ihyan che quenun ye van ihyan chahn, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn yahn, hua te u ne, nda ndevah, te rahco te muhn quenun ne. Nda sahn dayá che quenun ama vaco chihnga sahn, nedin che ndi lihme se.

¹⁸ Adecotino che rinuhn yahn se ne, redin vaco chihnga me che rendava se. Riche yan chende se man, reh dihyon se man, ri cheche se man. U ne, chicá ihyan apóstol yahn ne che ndetenda ye vaco chihnga me sahn, ate hua chi ndetenda ye.

¹⁹ Tuhme rahn Dihvo vo:

—¿Ama rendedecadinó cava nchuhn! ¿Dehco che hua ritahno ne? ¿Ticuahn cahcoman ne ved-nine yahn ne, co ne ihyan? Cuahn ne nguan ne sahn.

²⁰ Tuhme chehua ihyan chahn sahn dihn me, ne cuahn che checadino vaco chihnga me che a ihyan min che Dihvo vo Jesucristo ne, din che nuhn yahn sahn dihn me, ne chendava se. Racondihte yahn se man, riche yan chende se man.

²¹ Tumerune Dihvo vo chida se:

—¿A rahn che tihca ri yahn se ne?

Ndahconan chida se, ne rahn ye:

—Nde ro che lihn se.

²² Ama ndeh yune redin vaco chihnga me che rendaun se vacoyahn man, van nune man, che nahn cahno sahn. Ate ndete che co ndetenda ne vaco chihnga me sahn ne, conan vahino ne nuhn, cuinan ne nuhn.

²³ Rahn Dihvo vo ri ye chida sahn dihn me:

—Ndete che ritehne ne, adecodehno che caque ne, conahn.

²⁴ Ndetahno rahn chida sahn dihn me numa dito ye:

—Ritahnó. Ate cuenan ne u cava che tahque ndah cotahnó.

²⁵ Ndiherero Dihvo vo che ama ridama ihyan, ne numacuahn vedeyudo chihquentiyon ye vaco chihnga me, ne rahn ye:

—Vaco chihnga che redin che nde lihme nde chato sahn dihn tih, rihquentiyón di che ndiquendah, cahcoman sahn. Ametah ndaconen conda sahn.

²⁶ Tuhme cah vaco chihnga me, din che ama chih dihca sahn dihn me, ndiquendah sahn. Chih tahn sahn dihn me, quendite dihn se, ne ama yahn ihyan rahn ye che a chih se.

²⁷ Ate chetah Dihvo vo tah se, ndedecuan ye sahn, ne chandi se.

²⁸ Chihno min ne, conahn Dihvo vo, ne cuahn che a ndonda ye vah ne, tumerune ihyan apóstol chahn ihyan devavih, ne rahn ye:

—¿Deh cuande che hua chi ndetendah nuhn vaco chihnga me ne?

²⁹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cava che ndetendah vo vaco chihnga chemin chan ne, nahn che covah vo man, cuahte vo yahte man.

Rahn Dihvo vo Jesucristo tama yune te va che cahno se ihyan

³⁰ Chihno min ne, chica ihyan chahn min cuahn ye. Chuh ye estado yahn Galilea, ate hua nahn Dihvo vo che cadino nde ama ihyan,

³¹ te ricuahn ye ihyan apóstol yahn ye. Rañn ye ri ye ihyan chahn:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, din se preso u, ne cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

³² Hua chenahn ihyan chahn ndudo che tihca rañn Dihvo vo, ne vahino ye tumerune ye ihyan deh conahn.

Nahn codevano ihyan apóstol cha ye che tahque conan ye

³³ Cuahn che nda ihyan chahn yan Capernaum ne, ndonda ye vah. Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan apóstol chahn, ne rañn ye:

—¿Deh che ama rente nchuhn yune ura che cochi vo ne?

³⁴ Ate hua ndahconan ihyan chahn yahn ye, te rente ye nduco vih cha ye che tahque conan ye.

³⁵ Tuhme chihnde Dihvo vo, ne cah ye nduh che ndichio ihyan chahn nan ye, ne rañn ye:

—Adecoduhno nchuhn che nah conan ne ne, va che ndahco ndiya man ne nchuhn, co ne anduhneca decahya yahn combiero yahn ne.

³⁶ Tuhme cah ye ama lihn, chihno ye mendañn. Chetañ ye lihn me quenuhn ye, ne rañn ye ri ye ihyan chahn:

³⁷ —Adecoduhno ihyan che renevahnecun ye ihyan yahn che necun ye nduhca checahya che tuhchan ne, a u renevahnecun ye. Me ihyan che renevahnecun ye u ne, Ihyan che dechuh ye u renevahnecun ye.

Ihyan che hua tan ye nduco vo ne, rinan ye uvo

³⁸ Chihno min ne, rañn Juan ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn yáhn, ndihchero nuhn ama ihyan che rentiyon yan ye ndih, ne nduco tihca rendetendah ye vaco chihnga. Ate hua cah yune nuhn che quendi ye, te hua nduco ye uvo.

³⁹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Hua cahca tan nchuhn che tihca redin ye, te nde ama ihyan che redin ye vederihno nduco vederihquentiyon yáhn, hua chihnga rahn ye yáhn.

⁴⁰ Tihca, te ihyan che hua tan ye nduco vo ne, rinan ye uvo.

⁴¹ Adecoduhno ihyan che te ye andahre ama vaso nune, cuh ne yahn che rinduco ne u ne, cuaco rahn ri nchuhn te ndahco menun Dendiohs yahn ye.

Cahnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

⁴² Adecoduhno ihyan che tihyon yune ye ama ihyan yáhn che necun ye nduhca checahya che tuhchan che condihco ye nunde ne, tahque ndahca cava ihyan min che dechiche ihyan ama tu yudo chahte dando ye, cuacondahnun ye ihyan van nuniyahn.

⁴³ Ndete che renda yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne nduco tah ne va che dinahn ne ne, tahque ndah che din ne cuande anduhneca ndete che a chihca yan ne tah ne, te tahque ndahca yahn ne che cuahtenan ne vahchetero andahre yuhche tah ne, yudomin ca che numa ne cuahtenun ne van ruchiyahn che riche cuahn dama.

⁴⁴ Min ne, hua rintosh cuahno yahn, nde hua rih ndah che reh te ihyan.

⁴⁵ Ndete che renda yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne nduco cah ne va che dinahn ne ne,

tahque ndah che din ne cuande anduhneca ndete che a chihca yan ne cah ne, te tahque ndahca yahn ne che cuahtenan ne vahchetero andahre yuhche cah ne, yudomin ca che numa ne cuahtenun ne van ruchiyahn che riche cuahn dama.

⁴⁶ Min ne, hua rinto cuahno yahn, nde hua rih ndah che reh te ihyan.

⁴⁷ Ndete che ndutinan ne ndi che va che cuah-tendihco ne nunde ne, codin ne cuande anduh-neca ndete che a tico ne, te tahque ndahca yahn ne che cuahtenan ne vahchetero andahre metah ndutinan ne, yudomin ca che numa ne cuahtenun ne van ruchiyahn

⁴⁸ nan che hua rinto cuahno yahn, nde hua rih ndah che reh te ihyan.

⁴⁹ 'Nducoyaca ihyan che ritahno ye u ne, va che chuhrihn ye cava che quendah ndah ye, ne ndeva Dendiohs ihyan. Nducuahn vedino che recah ihyan Dendiohs ne, richihve ndete che dave chedave yahn ye.

⁵⁰ Ima ne ndah, ate ndete che necan dine yahn ne, ametah cochihve. A namin nchuhn, te nahn che runecade ne man, nahn che ndahca cuahtenan ne nduco vih man.

10

Ndihco cade Dendiohs che hua tehche vih ihyan che nihnevaco ye

¹ Chica Dihvo vo yan Capernaum, ne cuahn ye cuahn estado yahn Judea, yahn viche lado cah yahn ico Jordan, ne ndaconan ndo dama ama yahn ihyan nan ye. Ricuahn ye ihyan chahn nduhca che redin ye ro ro.

² Ama ro min ne, nda ama o sahn fariseo, cava che tumarande se Dihvo vo. Tumerune se ihyan ndete che ndihquentiyon Dendiohs che co tehche ihyan ndahta yahn ye.

³ Ndahconan ye yahn se, ne tumerune ye sahn:
—¿Deh rihquentiyon ley che dirun Moisés ne?

⁴ Ndahconan se, ne rahn se ri se ihyan:
—Nan ley che dirun Moisés ne, ndirun che nduco che dendah ihyan ama acta ne, co tehche ye ndahta yahn ye.

⁵ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:
—Tihca dirun ye yahn che duhtuno ihyan nchuhn.

⁶ Ate cuahn che dendah Dendiohs iyehnse ne, dendah ye chahn man, ndahta man,

⁷ ne chihquentiyon ye che va che cahcoman ihyan chida ye man, chaco ye man, cava che conan cuma ye ndahta yahn ye.

⁸ Nduco tihca ne, conan cuma vih ye anduhneca ndete che ama no ye.

⁹ Chemin che cuahn che cahnevaco ihyan ne, anduhneca ndete che din dama Dendiohs ihyan, ne ndihquentiyon ye che hua tehche vih ye.

¹⁰ Cuahn che a ndonda Dihvo vo vah ne, tumerune ihyan apóstol deh conahn che rahn ye me.

¹¹ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Adecoduhno ihyan che tehche ye ndahta yahn ye, ne cahnevaco tun ye nduco tama ndahta ne, din duche yahn ye che nihnevaco ye.

¹² Adecoduhno ihyan ndahta che tehche ye in-chahn ye, ne cahnevaco tun ye nduco tama chahn ne, namin din duche yahn ye che nihnevaco ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye Dendiohs che din yahino ye checahya

¹³ Ama yune ne, nda ihyan, nda ye checahya yahn ye nan Dihvo vo cava che nahn tah ye, ne caca ye Dendiohs cava. Ate ihyan apóstol ne, rahva ye nduco ihyan chahn.

¹⁴ Ndiherero Dihvo vo che tihca redin ihyan apóstol chahn, ne chi yudo yahn ye, ne rahn ye:

—Cah yune nchuhn che chi checahya nan. Hua cahdenun ne, te atenan ihyan che necun ye nduhca checahya chuhn, co nevahcun ye che cahcantiyon Dendiohs ihyan.

¹⁵ Cuaco rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs nduhca che redinahn ama lihn ne, ihyan min ne, hua co conan ye nan che rihquentiyon Dendiohs.

¹⁶ Tuhme chetah Dihvo vo checahya chahn, quenuhn ye. Nahn tah ye, ne chica ye Dendiohs cava.

Ama sahn cuihca che hua chinduco se Dihvo vo Jesucristo

¹⁷ Cuahn che a quenun yune Dihvo vo cuahn ye ne, nda ama se rano se. Chehntihya se nan ye, ne tumerune se ihyan:

—Ihyan Ricuahn ndah, ¿deh va che din cava che conan vahchetero numacuahn ro ne?

¹⁸ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che rahn che ndah u ne? Metah nde ama ihyan che ndah ye. Atenan Dendiohs, ihyan min che ndah ye.

¹⁹ A devene vederihquentiyon yahn ye: “Hua din duche yehn che nihnevaque. Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua cahme ndudo cuahnde.

Hua cahncheh ihyan. Cuendeva yavenan chide man, yavenan cheque man.”

²⁰ Rahn se ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, nde ro che lihn u ne, redinahn nducuahn vederihquentiyon min.

²¹ Tuhme ndihchero Dihvo vo sahn numacuahn vedeyahino, ne rahn ye:

—Va tama nan che va che din. Cuehn condihcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevah cava che conen vahchetero numacuahn ro. Tuhme cochi condoque u, andahre nahn yahn ihyan di nan ama cruz.

²² Ate ama chi ran se che tihca rahn ye, yahn che ama cuihca se. Tahque ndah se ne, ca se yune yahn se conahn se.

²³ Tuhme chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye:

—¡Ama vahche cava ihyan che nevah necun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs!

²⁴ Chahn ino ihyan apóstol chahn che tihca rahn Dihvo vo. Ate ndaconan rahn tun ye:

—Dayá, ¡ama vahche cava ihyan che yahino ye vedecuihca cava che nevah necun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs!

²⁵ Nde hua co nevah necun ye.

²⁶ Ate nde tahque cuahn ino ihyan chahn che tihca rahn Dihvo vo, ne rahn ye van man ye nduco vih:

—Ndete che tihca ne, nde ama ihyan hua co ndevahn ye.

²⁷ Ndhichero ye ihyan chahn, ne rahn ye:

—Che lado yahn ihyan ne, hua co. Ate che lado yahn Dendiohs ne, co, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.

²⁸ Tuhme tumerune Pedro:

—¿Taca co yahn nuhn tuhme ne? Chihcoman nuhn nducuahn yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.

²⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuaco rahn rí nchuhn te vate ihyan che a chihcoman ye dehtenduh yahn ye cava u nduco ndudo ndah yahn Dendiohs. A chihcoman ye vaco ye man, dihno ye man, cahve ye man, chida ye man, chaco ye man, ihyan ndahta yahn ye man, daya ye man, yahn yahn ye man.

³⁰ Man ro cuh ne, ntaca ihyan chahn ama ciento queri ama che chihcoman ye. Andahre che vaco ye man, dihno ye man, cahve ye man, chaco ye man, daya ye man, yahn yahn ye man. Rechuhrihn ye, ate adive ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.

³¹ Ate nda ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan ne, ama yahn ihyan che rivahn che quendah ndah ye ne, hua quendah ndah ye, ne ihyan che nde hua ro che quendah ndah ye ne, quendah ndah ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ye tama yune te va che cahno se ihyan

³² Quendi Dihvo vo cuahn ye yan Jerusalén, ne ndahnān ye yahn ihyan apóstol yahn ye. Namin cuahn ama yahn ihyan cuahn vedame ye. Ihyan apóstol ne, ama cuahn ino ye che cuahn Dihvo vo yan Jerusalén nan che cahnda yahn ye, ne ihyan

chenahn ne, ama vahino ye. Tuhme quenda Dihvo ihyan apóstol chahn ama lado, ne cah cuande ye ihyan nducuahn che va che cuahno co ye.

³³ Rahn ye:

—Condihche nchuhn. Uvo ne, a chenun yuno vo cuahn vo yan Jerusalén. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, necah sahn nunde u tah chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man. Sahn chahn ne, cahco cade se che cahno se u, ne ndaco se u tah sahn tama nación

³⁴ che din duche yahn se u man, cahnan dan se u man, cuahn se u man, nde cahno se u man. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

Jacobo nduco Juan ne, rica ye nan che cuahte ye

³⁵ Tuhme nda nduh che o daya Zebedeo, Jacobo nduco Juan, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, rica nuhn ama favor ndih.

³⁶ Tumerune Dihvo vo:

—¿Deh nahn nchuhn ne?

³⁷ Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye:

—Cuahn che cuhnde ne cahcantiyon ne ne, te yune ne che cuhnde ama cha nuhn lado tah cuaco ne, ne tama cha nuhn ne, lado tah cueh ne.

³⁸ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nde hua devano nchuhn deh che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne nduhca che va che chuhríhn ne? ¿A cocha ne che cahno se nchuhn nduhca che va che cahno se u ne?

³⁹ Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye:

—Taca hua. Cocha nuhn.

Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco te chuhrihn nchuhn nduhca che chuhrihn. Namin cahno se nchuhn nduhca che cahno se u.

⁴⁰ Ate che cuahte ihyan lado tah cuaco man, lado tah cuéh man ne, ndiyu u che cahcantiyón, te Dendiohs che cahcantiyon ye.

⁴¹ Checadino ihyan apóstol chenahn chahn, ne chi tan ye nduco Jacobo man, Juan man.

⁴² Ate nedin dama Dihvo vo nducoyaca ihyan chahn nan ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan che rihquentiyon ye nducuahn nación ne, ama yudo rihquentiyon ye, ne sahn che rinan se ihyan ne, rendinun rendinahno se ihyan yahn ye.

⁴³⁻⁴⁴ Ate hua co tihca van nchuhn. Tahque ndah ne, duh ihyan che nahn conan ye van nchuhn ne, co ye nduhca ama sahn decahya yahn ne.

⁴⁵ Tihca, te nde u che rinducó nducoyaca ihyan ne, hua ndá cava che dín decahya yahn ihyan. Tahque ndah ne, cava che conan man ihyan, nde cahco mendahn u, cóh, cava che ndedevahn ama yahn ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nan Bartimeo

⁴⁶ Nda Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye yan Jericó. Cuahn che ndaca ye min ne, ama yahn ihyan nduco ye ihyan. Chihto yune ne, va ama sahn nan ve che duche se Bartimeo, daya Timeo. Min va se rica se che din ihyan vedevahino nduco se.

⁴⁷ Cuahn che chihnevan se che a cochi nino Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihta ye yan

Nazaret ne, canan rica se favor ihyan, ne rahn se numa dito se:

—Jesús, Daya David, ¡cuenan vahino ne u!

⁴⁸ Ama yahn ihyan rahn ye ri ye sahn che cuhnde dihn chende se. Ate nde tahque yudo nan ca se rahn se:

—Daya David, ¡cuenan vahino ne u!

⁴⁹ Chan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cuahn nchuhn chehua ne sahn.

Chahn ihyan, ne rahn ye nduco se:

—Dehve raque. Cuenecuen, te rah ye di.

⁵⁰ Tuhme chi se ama lado tino che rendiche se, ne necuan se aderano se cuahn se nan Dihvo vo.

⁵¹ Tumerune ye sahn:

—¿Deh nehn che din ndoque ne?

Ndahconan se yahn ye:

—Ihyan Ricuahn, nahn che din ne che co ro nan.

⁵² Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Co nahn. Nducote chitehne ne, a ndoyehn.

Ndetahno chi ro nan se, ne cuahn se nduco Dihvo vo cuahn nan che cuahn ye.

11

Dihvo vo Jesucristo ne, nda ye yan Jerusalén

¹ Cuahn che cuahn nino Dihvo vo yan Jerusalén, chihto yan Betfagé nduco yan Betania nan Cuete Olivo ne, tahve ye o ihyan apóstol yahn ye,

² ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn yan lihn cah. Min nan che condā ne ne, ntaca ne ama burro lihn che nchiche te, che nde ama ihyan ametah condudo ye ite. Cuentahne ne ite, quenda ne ite muhn.

³ Ndete che va duh che tumerune nchuhn: “¿Dehco che tihca redin nchuhn ne?”, cuendahconan ne yahn ye: “Hua te Dihve nuhn ne, nahn ye ite. Ate ndetahno ndedechuh ye ite.”

⁴ Cuahn ihyan chahn, ne ntaca ye burro me. Nchiche te chihto yune, nino ama chendevah, ne ntahte ye ite.

⁵ Min vatendi ama o se, ne rahn se ri se ihyan chahn:

—¿Deh din nchuhn burro tih, rentahnte ne ite ne?

⁶ Ndahconan ye yahn se nduhca che cah cuande Dihvo vo ihyan, ne cah yune se che conahn ye.

⁷ Quenda ihyan chahn burro me nan Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye dame te, ne quendudo Dihvo vo ite.

⁸ Ama yahn ihyan ntah ye tino yahn ye, chehntave ye yune nan che chuh Dihvo vo. Ihyan chenahn ne, chihca ye yata cue, ne chehntave ye numa yune.

⁹ Nducoyaca ihyan, ihyan che ndahn nan ye man, ihyan che chen an ive ye man ne, ama rah yeno ye, ne rahn ye:

—¡Ndeva vo yavenan Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenan ihyan cuh che dechuh ye ihyan!

¹⁰ ¡Ama ndah ro yuhn vo, te cochi ye que nan cuma ye vederihquentiyon yahn ihyan ndico yuhn vo David! ¡Ndeva vo yavenan Dendiohs che va ye vahchetero!

¹¹ Cuahn che nda Dihvo vo yan Jerusalén ne, chenda ye chete yaco chahte, ndihchero ye nducuhn che va min. Nducote a chi chino ne, ndaconan ye yan Betania nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ama yahn higo

¹² Tama ro me ura che chica Dihvo vo yan Beta-
nia ne, chi cuico ye.

¹³ Chinan ye ama yahn higo che chenan yata
yahn, ne cuahn ye ndihchero ye ndete che chenan
ndute yahn. Ate deman yata yahn chenan.
Ametah ndute yahn, te hua ro yahn.

¹⁴ Tuhme din dine ye yahn higo me, ne rahn ye:
—Ametah ndaconan co ndute yehn, cheh ihyan.
Chihnevan ihyan apóstol che tihca rahn ye.

*Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendah vah ye ihyan
che rendihcue ye chete yaco*

¹⁵ Nda ihyan chahn yan Jerusalén, ne cuahn che
chenda Dihvo vo chete yaco ne, ndetendah vah ye
ihyan che rendihcue ye man, ihyan che ra ye man,
chenun ye chete yaco me. Chi muhn chi min ye
mesa yahn sahn che rendevahcorun se tume man,
silla yahn sahn che rendihcue se icui man,

¹⁶ ne ametah cah yune ye che chenda nde ama
ihyan chete yaco me che nda ye dehtenduh.

¹⁷ Rahn ye ri ye ihyan che chenun ye min:
—A ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:
“Yaco yahn ne, cava che covah ihyan nducuahn
nación.” Ate nchuhn ne, nedin ne anduhneca vah
nan che rendo dama sahn duco.

¹⁸ Chihnevan chidocuyan ndinan man, sahn
devano ley che dirun Moisés man, ne rinuhn ino
se taca din se che cahno se Dihvo vo, te vah se
ihyan yan yahn che nducoyaca ye rihcovan ye che
ricuahn Dihvo vo.

¹⁹ Cuahn che chi man me ne, ndaca Dihvo vo
min, conahn ye.

Tih yahn higo me

²⁰ Chi dave tama ro me, ura che a chenun yune ye ne, ndihchero ye che a nihno ntih yahn higo me.

²¹ Tuhme necahco Pedro, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, condihche ne yahn higo che din dine ne me ne, a ntih.

²² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nahn che cotahno nchuhn Dendiohs.

²³ Cuaco rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che cahma ye co ye ico cah che chahn condahnun van nuniyahn, ndete che hua o ndedecadino ye man, cotahno ye che conahn nduhca che rahn ye man ne, va che conahn.

²⁴ Chemin che rahn ri nchuhn te nducuahn che caça ne ura che covah ne ne, cuihco ne chedave yahn ne Dendiohs, ne dinahn ye.

²⁵⁻²⁶ Cuahn che covah nchuhn, ndete che vate ihyan che nedin tan ye nduco ne ne, cuenchahco ne yahn ye, cava che Chida ne che va ye vahchetero ne, nchahco ye nunde yahn ne. Ate ndete che hua nchahco nchuhn yahn ihyan ne, Dendiohs hua nchahco ye yahn ne.

*Sahn ndinan ne, nahn cadino se duh cah vederi-
hquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo*

²⁷ Cuahn che nda ihyan chahn yan Jerusalén ne, cuahn Dihvo vo yaco. Ura che quenun ye min ne, chahn nda chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man,

²⁸ ne tumerune se ihyan:

¿Deh vederihquentiyon quenan come ne? ¿Duh chihquentiyon di che tihcá redin ne?

²⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

Namin u ne, va ama nan che tumeruné nchuhn. Cuendahconan ne yáhn, tuhme có nchuhn deh vederihquentiyon quenan cumá che tihcá redín:

³⁰ ¿A Dendiohs dechuh ye Juan che chehdenune ye ihyan, o che nahn man ye ne? Cuendahconan nchuhn yáhn.

³¹ Tuhme canan rente se van man se nduco vih:

Ndete che cahmo vo che Dendiohs dechuh ye Juan ne, cahma se co se uvo: “¿Dehco che hua chitahno nchuhn tuhme ne?”

³² Ate, ¿a cahmo vo che ndiyu Dendiohs dechuh ye ihyan ne?

Hua chihquino se rahn se tihcá, te vah se ihyan yan yahn che nducoyaca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye Juan.

³³ Chemin che rahn se ri se Dihvo vo:

—Hua devano nuhn.

Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Namin u ne, hua có nchuhn deh vederihquentiyon quenan cumá che tihcá redín.

12

Ejemplo yahn sahn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

¹ Quendi Dihvo vo, ne nte ye ama ejemplo, chihnevan sahn chahn. Rahn ye:

—Ama ihyan ne, chihche ye dihyo uva nan yahn yahn ye, ne dendah ye chan yahn man, dendah ye ama tanque nan che cuhno ye nune yahn uva me

man, chahto ye ama chete yaco cava che din ye cudado chendata me man.

¹ Ndao ye ntiyon me tah ama o sahn che din se ntiyon nduco cava che necahn mahh se nduco ye. Tuhme chica ye min, cuahn yahn ye.

² Cuahn che a rine ndute me ne, dechuh ye ama sahn dechahya yahn ye cava che caca se sahn chahn mahh va che va che co yahn ye.

³ Ate chetah sahn chahn sahn, chahn se sahn, ne ndedechuh se sahn diya tah se.

⁴ Dechuh ye tama se, ate chihya sahn chahn sahn, cah se tu sahn, nuhn yah se tin se.

⁵ Dechuh ye tama se, ne chihno sahn chahn sahn. Adiva ne, yahn se dechuh ye. Ama o se ne, chahn sahn chahn sahn, ne tama te o se ne, chihno sahn chahn sahn.

⁶ Chihno min ne, ametah duhva che dechuh ye, atenan ama sahn daya ye che ama yahino ye sahn. Dechuh ye sahn, rahco ye che nevahnecun sahn chahn sahn.

⁷ Ate cuahn che nda se min ne, rahh sahn chahn van man se nduco vih: “Sahn tih che nuhnde tah se ntiyon cuh. Cahno vo sahn, ne co yuhn vo.”

⁸ Tuhme chetah sahn chahn sahn, chihno se sahn, ne chacondah se sahn cuahn chihto me.

⁹ Tuhme rahh Dihvo vo ri ye sahn ndinan chahn:
—A devano nchuhn te ihyan che dihve ntiyon me ne, hua nchahco ye yahn sahn chahn. Nda ye ne, decuihno ye sahn, ne cah ye yahn me tama te o se, din se ntiyon nduco.

¹⁰ Quendi Dihvo vo, ne rahh ye ri ye sahn chahn:
—A ndero ndi che hua renahn nchuhn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhca:

Tu che chacondah sahn vicherahto ne, chemin che nde tahque chichihve.

11 Dihvo vo Dendiohs chihquentiyon ye chemin, ne ama ndahca che tihca din ye.

12 Chenahn sahn chahn che a yahn se che nte Dihvo vo ejemplo me, ne nahn din se preso ihyan. Ate hua chihquino se, te vah se ihyan yan. Tahque ndah chihcoman se ihyan, conahn se.

Sahn fariseo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn tume cade iyo

13 Adivo dechuh chidocuyan ndinan chahn ama o sahn fariseo nduco ama o sahn partido yahn Herodes cava che tumarande se Dihvo vo, ne caça nunde se yahn ye.

14 Nda sahn chahn nan ye, ne rahn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, devano nuhn che ndih ne, cuaco rahn ne, te dama no rendihche ne nducoyaca ihyan man, numa cuaco ricuahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs man. Cahma ne co ne nuhn: ¿A rihquentiyon Dendiohs che nedihvo vo tume cade iyo yahn César, o hua ne?

15 Devano Dihvo vo te o nan o chende sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che retumarande nchuhn u ne? Te ne ama tume, ndihcheró.

16 Cah se ama tume, ndihchero ye. Tuhme tumerune ye sahn:

—¿Duh ihyan yavenan ye che quenan nan tume cuh man, duh ihyan che quenan che duche ye man ne?

Ndahconan se, ne rahn se ri se ihyan.

—Yahn César.

17 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn. Cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.

Ama cuahn ino sahn chahn yahn ndudo che tihca ndahconan ye.

Sahn saduceo ne, tumerune se Dihvo vo Jesu-cristo yahn che ntuche tenahn

¹⁸ Sahn saduceo ne, hua ritahno se che va che ntuche tenahn. Ama yune ne, nda ama o se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

¹⁹ —Ihyan Ricuahn, nan ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon te ndete che coh inchahn ama ndahta che hua vate daya se ne, va che cahnevaco dihno se nduco te cava che ndaca daya se nduco te, ne nduco tihca hua cuihno ndata yahn dihno se.

²⁰ Ama yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sahn che menan ne, chihnevaco se nduco ama tahn. Ate chih se, ne hua chihco se nde ama daya se.

²¹ Chihnevaco tama dihno se nduco te, ne cuahn che chih se ne, namin hua chihco se nde ama daya se. Atihnoqa chahno chi tama se.

²² Nduh che ndache sahn chahn chihnevaco se nduco te, ate chih nducoyaca se. Nde ama se hua chihco se daya se. Nan che chihnonan yahn ne, namin chih tahn min.

²³ Nda ro che ntuche tenahn ne, nducote nduh che ndache sahn chahn chihnevaco se nduco te ne, zcha se che inchahn te ne?

²⁴ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn ne, nde hua devano ne Ndudo yahn Dendiohs mañ, vederihquentiyon yahn ye mañ, ne chemin che hua cuaco che ricuahn ne.

²⁵ Cuedevano ne te cuahn che ntuche tenahn ne, metah cahnevaco ye, nde metah decahnevaco ye ihyan yahn ye, te co ye nduhca ángel che vate ye vahchetero.

²⁶ Me yahn che va che ntuche tenahn ne, anduhneca ndete che metah ndihchenan nchuhn che dirun Moisés yahn ro min cuahn che quenun Dendiohs chihto yahn lihn che riche, ne rañn ye ri ye ihyan: “U che Dendiohs yahn Abraham mañ, Isaac mañ, Jacob mañ.”

²⁷ Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyaca ihyan, ihyan che vate ye iyehñse mañ, ihyan che a ndaca ye muhn mañ. Hua cuaco che ama yune rihnonan yahn ihyan cuahn che rih ye nduhca che rañco nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menañ vihca

²⁸ Nduco ama sañn devano ley che dirun Moisés quenun se min rihnevan se, ne tumacadino se che ndahca ndahconan Dihvo vo yahn sañn chahn. Chahn nda se nañ ye, ne tumerune se ihyan:

—¿Cha vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menañ vihca ne?

²⁹ Ndahconan ye yahn se, ne rañn ye:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menañ vihca ne, tuhca: “Nchuhn ihyan nación yahn Israel, cuihnevan ne. Va ama no Dendiohs, ihyan min che Dihvo vo.

³⁰ Codin yahino nchuhn ihyan numacuahn che-dave yahn ne mañ, numa ino ne mañ, numacuahn

vederendedecadino yahn ne mañ, numacuahn fuerza yahn ne mañ.”

³¹ Va tama vederihquentiyon yahn ye che a nahn dama: “Codin yahino nchuhn nducoyaca ihyan nduhca che yahino mañ ne nchuhn.” A vederihquentiyon che tuhchan che tahque menañ vihca van nducuahn.

³² Tuhme rañh sañh min ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, ama ndahca rañh ne. Cuaco rañh ne te va ama no Dendiohs. Ametah tama ye nduhca ihyan min.

³³ Me che numacuahn chedave yuhn vo mañ, numacuahn vederendedecadino yuhn vo mañ, numacuahn fuerza yuhn vo mañ, din yahino vo Dendiohs mañ, din yahino vo nducoyaca ihyan nduhca che yahino mañ vo uvo mañ ne, tahque rignonun chihve che co nducuahn vedino che recañ vo mañ, che rihquiyahn vo mañ.

³⁴ Checadino Dihvo vo che numacuahn vededevano ndahconan sañh min, ne rañh ye ri ye sañh:

—Ametah yahn renda che cahcantiyon Dendiohs di.

Nduco ndudo che ndahconan Dihvo vo ne, nde ama ihyan ametah chihquino ye tumerune ca ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, Daya Dendiohs ihyan

³⁵ Ura che ricuahn Dihvo vo chete yaco ne, rañh ye:

—Ihyan che a va cade che dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan iyehñse ne, ¿dehco che rañh sañh devano ley che dirun Moisés te daya David ihyan ne?

³⁶ Din Vaco Dendiohs che dirun mañ David tuhca:

Rahn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:

“Cuihnde muhn lado tah cuacó

numanahn che ndahco ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di, nevahnecon ye di.”

³⁷ Ihyan che a va cade che dechuh Dendiohs, ndevahn ye ihyan iyehne ne, nducote dirun mañ David che Dihve ye ihyan ne, ¿taça che daya ye ihyan tuhme ne?

Ama yahn ihyan chenun ye min, ne ama yeno ye rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, rentihyon yan ye nunde yahn sahn devano ley che dirun Moisés

³⁸ Quendi Dihvo vo ricuahn ye, ne rahn ye nduco ihyan:

—Cuihco nchuhn cudado, ne hua dama co ne nduco sahn devano ley che dirun Moisés, sahn chahn che vatechica se chenun se cahteca chahno se. Ama renan ino se che nevahnecon ihyan sahn, necah ye Dendiohs sahn cuahn ndihve.

³⁹ Chete yaco ne, renan ino se cuahte se nan che rahte ihyan ndinan. Nan vihco ne, renan ino se cuahte se nan che tahque ndeva ihyan yavenan se.

⁴⁰ Rehnevi se dehtenduh yahn ndahta vah, ne cava che hua cuhnde ro vede idihya yahn se ne, ama rahn revah se, redin ca se che ndah ihyan se. Sahn chahn ne, tahque chahte castigo din Dendiohs sahn.

Vedino yahn ama ndahta vah

⁴¹ Ama yune ne, va Dihvo vo chete yaco, nino nan va yave yahn tume vedino, ne ndihchero ye

che renda ihyan, rih ye tume chete. Ama yahn ihyan cuihca ne, ama ndeh tume rih ye chete.

⁴² Ura min nda ama ndahta vah, ne chih ye o tume cahya che ama doh chihve.

⁴³ Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuaco rahn rí nchuhn te ndahta vah cah ne, tahque rigoñun chihve vedino yahn ye nan Den-diohs che co vedino yahn ihyan chenahn sih.

⁴⁴ Nducoyaca ihyan sih ne, chih ye che ngava yahn ye. Ate ndahta cah ne, van vedechevah yahn ye ne, chih ye nducuahñ che va yahn ye. Nde che va che toh ye ne, chih ye.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ye te va che ndora yaco yahn yan Jerusalén

¹ Cuahn che ndiquendañ Dihvo vo chete yaco chahte me ne, rahn ama cha ihyan apóstol ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, condihche ne tah. ¡Ama ndahta yaco mañ, tu che ndahto mañ!

² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—¿A rahn ine che ama ndahta yaco? Rahn rí di te va che ndora, nde o tu che ndahto vih ne, hua cotave.

Dehtenduh che va che co cuahn che a cochi nino che nto iyehñse

³ Tah cuahn adive ne, cuahn ihyan chahn Cuete Olivo nan che rendihche cuaco yaco chahte me. Numanahn che va Dihvo vo ne, chahn nda Pedro

man, Jacobo man, Juan man, Andrés man, ne tumerune ye ihyan:

⁴ —¿Ticuahn conahn che rahn ne ri ne nuhn yahn yaco me ne? ¿Deh va che co ro cuahn che a cochi nino che conahn ne?

⁵ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cuihco nchuhn cudado che hua cahnceh nde ama ihyan nchuhn,

⁶ te nda ama yahn se, cahnceh se ihyan, din ca se che a vederihquentiyon yahn chenan cuma se. Cahma queri ama se te a sahn chahn che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn se ihyan iyehense, ne ama yahn ihyan cahnceh se.

⁷ 'Cuahn che cahnevan nchuhn che rente ihyan che cuanan canda man, che a va canda man ne, hua dihya ne co, te a tihca va che co. Ate che nto iyehense ne, condah ca.

⁸ Ihyan ama naci6n ne, cuahtecuhma ye nduco ihyan tama naci6n man, a muhn a min necuan canda man, nuhn yahn cahnguh cuahngah man, cuhnde cuico man. Ate vedeyah chemin chan ne, cade cuanan.

⁹ 'Cuihco nchuhn cudado, te necah ihyan nchuhn tah intiyahn, cuih nunde ye yahn ne man, cuahn ye nchuhn chete yaco man. Va che quenda ihyan nchuhn nan gobernador man, rey man, yahn che rahndudo ne ndudo yahn. Min va che cahma ne nduhca che ritahno ne u.

¹⁰ Ate numanahn che ametah nto iyehense ne, va che conan cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs numachahte iyehense.

11 Me cuahn che necah ihyan nchuhn tah in-tiyahn, cuih nunde ye yahn ne ne, hua nd-edecadino ne taça cahma ne, te a Vaco Dendiohs te ndudo che cahma ne. Ndiyu van vededevano yahn man ne quendah che cahma ne.

12 Nda ro min ne, ama din tan ihyan nduco vih. Nahñ ye ne, caça ye che cahno se dihno ye, nahñ ye ne, caça ye che cahno se daya ye, nahñ ye ne, caça ye che cahno se indihnte yahn ye.

13 Nducoyaca ihyan ndihche tan ye nchuhn yahn che ritahno ne u, ate ndete che cocha ne nducuahn vedeyah chemin chan ne, ndevahn ne.

14 'Dirun ihyan profeta Daniel yahn ama nan che ama chihnga man, che redetohnan man. Cuahn che ndihchero nchuhn che a nti nan che hua redin yahn che cuandi ne, tahque ndah che cuano ihyan che vate ye estado yahn Judea, cuaht-enun ndeh ye van icoyahn. (Ndahca che conahn tin ihyan cuahn che ndihchenan ye nan Ndudo yahn Dendiohs nan che rahñ yahn chemin).

15 Ro min ne, ihyan che vate ye tin vah yuto ne, ndetahno nchan ye cano ye. Hua redin yahn che condah ca ye chete vah, cotah ye dehtenduh yahn ye.

16 Me ihyan che chenun ye viyata ne, a min no caça ye, te hua conun yahn ye che nahñ ye viyan, quengua ye tino yahn ye.

17 ;Chevah ihyan ndahta che chenun daya ye nda ro min man, ihyan ndahta che retave ye man!

18 Nahñ che covah nchuhn, caça ne Dendiohs cava che conan ye nchuhn, ne hua ro iche va che cano ne,

19 te ro min ne, ama yah cuahno ihyan che hua

nahno ye nde ro che dendah Dendiohs iyehñse nde meniyoñ.

²⁰ Ndete che cuahñecun Dendiohs che raññ cuññde vedeyah min ne, nde aña ihyan hua ñdevahn ye. Ate caña che hua chuhñan chuhriññ ihyan che tendaññun ye ne, a chihco cañe ye che hua raññ cuññde vedeyah min.

²¹ 'Ndā ro min ne, ndete che cañña ihyan co ye nchuhñ: “Condiñchero ne. Muhn quenun ihyan min che a va cañe che dechuh Dendiohs, ñdedevahn ye ihyan iyehñse”, o cañña ye: “Condiñchero ne. Min quenaññ ye” ne, hua cotahño ne.

²² Va che ndā ihyan che ñdere cañña ye che a ihyan chahn che a va cañe che dechuh Dendiohs, ñdedevahn ye ihyan iyehñse. Namin va che ndā ihyan che ññ cañe ye che cuahñdudo ye Ndudo yahn Dendiohs. ññ ihyan chahn vederiñño caña che caññcheh ye, ndete che co ne, nde ihyan che a tendaññun Dendiohs.

²³ Cuiñco nchuhñ cuñaño. A riyahñvé nchuhñ numaññ che metaññ conaññ caña che cuahñteyaññ ne.

Daya Dendiohs ne, va che chi tun ye

²⁴ 'Cuahñ che cuiñño vedeyah chemin chan ne, co man iyehñse. Cuiñño dave yahn yaññ maññ, iyo maññ,

²⁵ cora iyoñ maññ, nuññ ññcuahñ che a niññde cañe ñañ ro maññ.

²⁶ Tuhme ññiñchero ññcuoyaña ihyan che u che riññucó ññcuoyaña ihyan ne, ññā vaññ maññ numaññ vederiññquentiyoññ chañte yaññ.

²⁷ Dechuhñ ángel yaññ numachañte iyehñse, ññeññ ññama ye ññcuoyaña ihyan che a tendaññññ.

²⁸ 'Cua cuande nchuhn nduhc̄a che rineve yahn higo. Cuahn che renecahn̄o yan, rendo tu yāta yahn ne, a devano ne te a cuan̄an ro ihno.

²⁹ Atihnocā cuahn che ndihchero nchuhn che a conahn nducuah̄n dehtenduh che a ráhn̄ rí nchuhn, te nduco chemin codevano ne te a den̄an ndá.

³⁰ Cuaco ráhn̄ rí nchuhn te nde metah conan coh ihyan che vate ye man̄ ro cuh ne, a conahn nducuah̄n.

³¹ Nan̄ ro man̄, iyehnse man̄ ne, va che cuihno. Ate ndudo yahn̄ ne, hua chuh ya, te va che conahn nducuah̄n.

³² 'Ate hua duh devano deh ro man̄, deh ura man̄, che conahn. Nde ángel che vate ye vahchetero hua devano ye. Nde u che Daya Dendiohs ne, hua devanó. Atenán Dendiohs Chida che devano ye.

³³ 'Cuahteyan̄ nchuhn man̄, covah̄ ne man̄, te hua devano ne ticuah̄n conahn.

³⁴ U che rinducó nducoyacā ihyan ne, nduhc̄a amā ihyan che quendāh ye cuahn ye nan̄ yahn. Ihyan min ne, chihco ye ntiyon che din queri amā mozo yahn ye man̄, chihquentiyon ye sahn̄ che redin cudadō chendevah che cuhndeyan̄ se man̄.

³⁵ Cuahteyan̄ nchuhn, te nduhc̄a che hua devano sahn̄ chahn deh ura ndaconan̄ dihve se ne, namin̄ hua devano nchuhn deh ura ndaconan̄ chí. ¿A ndá ura che cuehche yahn̄ ne? ¿A ndá nan̄ man̄ yan̄ ne? ¿A ndá ura che co dave ne? Hua devano ne.

³⁶ Chemin che nahn che cuahteyan̄ ne, ne a decodehno ura che ndaconán ne, ntācá nchuhn che vateyan̄ ne.

37 Che ráhn rí nchuhn ne, namin ráhn çava ihyan chenahn: ¡Cuahteyan nducoyaça ne!

14

Rentuhno se taça din se preso Dihvo vo Jesucristo

¹ O ro ca renda che nda ro yudo, vihco cuahn che reh ihyan nación yahn Israel pan che hua nduco ya yahn ne, chidocuyan ndinan nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, rentuhno se deh vederihncheh din se çava che co din se preso Dihvo vo, ne çahno se ihyan.

² Rente çade se van man se nduco vih:

—Hua çahno vo sahn menahn vihco, te ama nto dama ihyan, ne necuan ye numacuahn vedetan.

Ama ihyan ndahta ne, chacotahme ye nunedan tin Dihvo vo Jesucristo

³ Cuahn che quenan Dihvo vo yan Betania, vaco Simón, sahn min che chi se cah che rechã yute ro menan me, ura che va ye reh ye nan mesa ne, nda ama ihyan ndahta, nda ye ama frasco che ndindah nduco ama nan tu che duche alabastro. Chenun chete frasco me ama nan che deman nunedan che duche nardo, ama yahn chihve. Cun ye chende frasco me, ne chacotahme ye nunedan me tin Dihvo vo.

⁴ Van ihyan che chenun min ne, nduco ama o se che hua chahtenan ino se che tihça din ihyan ndahta me, ne rahn nun se nan ye van man se nduco vih:

—¿Dehco che ndere redetoh tahn tihn nunedan tih?

⁵ Tahque ndah ndete che ndihcue te, cua te nchuh ca ino ciento tume denario, ne conan te ihyan chevah.

Nde chihya se ihyan.

⁶ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—¿Dehco che ri tan nchuhn nduco ihyan ndahta tih? Ndahca che tihca din ye cavá.

⁷ Ihyan chevah ne, cuahn dama chenun ye van nchuhn, ne adehno ro che nahn ne ne, co conan ne ihyan. Ate u ne, hua conán van nchuhn numacuahn ro.

⁸ Ihyan ndahta tih ne, din ye nducuahn che tuno tah ye, te chacotahme ye u, ne nduco tihca chihcoyan ye u cava che co cuhche ihyan u.

⁹ Cuaco rahn rí nchuhn te numachahte iyehense che cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs ne, ntihton yan ye nduhca che din ihyan ndahta tih nducó.

Nte cade Judas nduco chidocuyan ndinan che necah se Dihvo vo Jesucristo

¹⁰ Judas Iscariote, ama cha sahn che nduco se chi cuande se van ihyan apóstol che ndichio chahn ne, chahn se nte cade se nduco chidocuyan ndinan chahn cava che necah se Dihvo vo.

¹¹ Ama chi yeno chidocuyan chahn che tihca rahn se, ne cah se ndudo yahn se che cah se tume sahn. Tuhme nuhn ino se taca din se che necah se ihyan tah sahn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo che cuande yahn ro yudo

¹² Ro che canan vihco che reh ihyan nación yahn Israel pan che hua nduco ya yahn man, rihno ye

itecuche cahya, ri te vedino yahn ro yudo man ne, tumerune ihyan apóstol Dihvo vo:

—¿Ti nahn ne che cahn nuhn cahcoyan nuhn che cheh ne che cuande yahn ro yudo ne?

¹³ Tuhme tahve Dihvo vo o ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn viyan, ne min ntaca ne ama sahn che nda se ama cuhtenune. Cuiquendi ne sahn.

¹⁴ Nda ne vah che ndonda se ne, cahma ne co ne ihyan che vaco min: “Nahn cadino Ihyan Ricuahn ti va cuarto nan che cheh vino ye nduco ihyan apóstol yahn ye che cuande yahn ro yudo.”

¹⁵ Tuhme nahma ye nchuhn ama cuarto chahte che va nde vaco nan che a vateyan dehtenduh. Min chihcoyan nchuhn che chuh vino vo.

¹⁶ Cuahn ihyan che o chahn viyan me, ne ntaca ye vah me nduhca che rahn Dihvo vo. Min chihcoyan ye che cheh vino ye nduco vih che cuande yahn ro yudo.

¹⁷ Cuahn che chi man me ne, nda Dihvo vo nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.

¹⁸ Cuahn che a vate ye reh ye nduco vih nan mesa ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco rahn ri nchuhn te ama cha ne che reh ne dama nducó ne, ndihcue ndeh ne u.

¹⁹ Tuhme chi ran ihyan chahn, ne ca ama ca ama ye rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Ate co ndiyu u che tihca din.

²⁰ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye.

—Ama cha nchuhn che dama reh ne nducó chete cuh cuh che tihca din ne.

²¹ Cuāco te u che rinducó nducoyāca ihyan ne, va che conahn nducó nduhçā che a ndirun nān Ndudo yahn Dendiohs. Ate çhevāh sāhn che ndi-hcue ndeh se u! Tahque ndah ndete che hua chihndeyān se.

²² Numanahn che reh vino ihyan chahn ne, chetāh Dihvo vo pān, ne necāh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, çah ye, cheh ihyan chahn, ne rāhn ye ri ye ihyan:

—Cocheh nchuhn pān cuh. Chu ne, yute yāhn.

²³ Namin chetāh ye āma vāso vino, ne cuahn che a necāh tun ye nundihve cuahn Dendiohs ne, çah ye, chih nducoyāca ihyan chahn,

²⁴ ne rāhn ye ri ye ihyan:

—Chu ne, yun yāhn. Chu che dito yahn ndudo ra che ndāhco çāde Dendiohs. Mān ne, va che cora çāva āma yāhn ihyan.

²⁵ Cuāco rāhn rí nchuhn te ametah ndaconan çuh nune yahn uva nde ndā ro che nuhnde çāde nducuahn quenuma ra, ne quenūn nān che ri-hquentiyon Dendiohs.

Rāhn Dihvo vo Jesucristo te çāhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

²⁶ Chihno che chita ihyan chahn himno ne, cuahn ye cuāhn Cuete Olivo.

²⁷ Tuhme rāhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Mān vino cuh ne, çahcomān nducoyāca nchuhn u nduhçā che a ndirun nān Ndudo yahn Dendiohs tuhçā: “Cuahnecun Dendiohs che çahno se ihyan che redin cudādo itecuche, ne cuihno cotuhn te.”

28 Ate cuahn che ntuché van tenahn ne, cahn estado yahn Galilea tahque menan ca che co nchuhn.

29 Tuhme rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Andahre che cahcoman nducoyaca ihyan sih ndih ne, ate u ne, hua cahcoman ndih.

30 Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco rahn ri di te man yan cuh ne, numanahn che metah cuah o co tuh ne, a ino yune cahme che hua rendihche u.

31 Ate tahque yudo nan Pedro rahn ye:

—Andahre va che coh dama nduco ne, ate hua cahcoman ndih.

Atihnocā rahn ihyan apóstol chenahn chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, covah ye ama cuan nan che duche Getsemani

32 Nda ihyan chahn ama cuan nan che duche Getsemani, ne rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuahte nchuhn muhn numanahn che cahn covah.

33 Tuhme quenda ye Pedro man, Jacobo man, Juan man, cuahn ye nduco vih. Ura min canan ama chi ndache ye, ne ama chuhrihn ye che rendecadino ye.

34 Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Adeche coh che ama ndache ri. Cuahtenan rino nchuhn muhn, cuahtenduche ne.

35 Tuhme cuahn Dihvo vo tahque cana nan min, chendih ye ndiyahn, ne chica ye Dendiohs che ndete che cuahnecun ye ne, hua chuhrihn ye nduhca che a va cade.

36 Rahn ye:

—Chida mán, ndih ne, ri redin ne nducuahn che nahn ne. Cuahnecun ne che hua chuhríhn nduhcá che a va cãde. Chemin che ricá ndih, ate hua co nduhcá che náhn, co nduhcá che nahn mán ne.

³⁷ Tuhme ndaconan ye nãn che chenun ihyan apóstol chahn. Ntãca ye ihyan che vateyãdo ye, ne rãhn ye ri ye Pedro:

—Simón, ¿a nde ãma ura hua chi quendoche?

³⁸ Cuahtenduche nchuhn mán, covãh ne mán, cãva che hua dinahn ne che tumarandẽ chundãh nchuhn. Ndiyu che rahcotãhn ne yãhn, ate anduh-necã ndete che ndi i ne.

³⁹ Ndaconan cuahn tun ye, ne a chemin no chica ye Dendiohs.

⁴⁰ Cuahn che ndaconan ye ne, a namin no vateyãdo ihyan chahn, anduh-necã ndete che nda vih ndutinãn ye che nahn cuahteyãdo ye, ne hua devano ye deh che ndahconan ye.

⁴¹ Cuahn che ntã Dihvo vo nãn che chi ino yune ne, rãhn ye ri ye ihyan chahn:

—A chahteyãdo nchuhn. A tuno ura che necãh se u che rinducó nducoyãca ihyan tãh sãhn nunde.

⁴² A cochi sãhn che ndihcue ndeh se u. Cuenecuan nchuhn, quendi yuno vo sãhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chi ye preso

⁴³ Nde metah cuihno cãhma Dihvo vo cuahn che ndã Judas, ãma cha sãhn che chi cuande se vãn ihyan apóstol che ndichio chahn. Nduco se ãma yãhn sãhn che nda espãda mán, sãhn che nda yãhn mán, sãhn chahn che dechuh chidocuyan ndinãn chahn mán, sãhn intiyahn mán, sãhn devano ley che dirun Moisés mán.

⁴⁴ Judas, sahn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, a nte cađe se nduco sahn chahn tuhca:

—A ihyan che tenan ihyan ne, a ihyan min codin nchuhn preso ihyan. Cuihco ne cudado che hua cano ye.

⁴⁵ Ndetahn nda se ne, rahn se ri se Dihvo vo:

—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn!

Tuhme tenan se ihyan,

⁴⁶ ne din sahn chahn preso ihyan.

⁴⁷ Ama cha ihyan apóstol chahn ne, ndetendah ye espada yahn ye, ne chahn ye ama sahn decahya yahn chidocuyan che tahque ndinan, chacondah ye revan se.

⁴⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Nchuhn ne, cochi ne nda ne espada man, nda ne yahn man, din ne preso u nduhca sahn duco.

⁴⁹ A van nchuhn quenun ro ro, ricuahn chete yaco, ne hua din ne preso u. Ate man ne, nda ne, te a tihca va che conahn nducó nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs.

⁵⁰ Ura min chihcoman ihyan apóstol chahn Dihvo vo, ne chihno chano ye.

Chano ama sahn yuno

⁵¹ Cuahn ama sahn yuno cuahn nan che cuahn Dihvo vo, ndacotuma se ama tino chahte. Chetah sahn chahn sahn,

⁵² ate ndairun se tino me, ne devane se chano se.

Nda Dihvo vo Jesucristo nan intiyahn

⁵³ Quenda sahn chahn Dihvo vo nan chidocuyan che tahque ndinan, ne min ndo dama nducoyaca chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man.

54 Cuahn Pedro diyahn diyahn cuahn nan che quenda sahn chahn Dihvo vo nde nda ye chevah vaco chidocuyan che tahque ndinan me. Min quenun ye van sahn ndahco chahn, recah ihno ye ihyan chihto vacoyahn.

55 Chidocuyan ndinan chahn nduco sahn in-tiyahn chahn ne, renuhn ino se deh nunde cacueh dame se Dihvo vo, cava che co cahno se ihyan, ate hua ndaca se nde ama.

56 Ama yahn se ndere rih nunde se yahn Dihvo vo, ate hua chi dama ndudo yahn se nduco vih, te hua cuaco che rahn nde ama se.

57 Necuan ama o se, ne ndere chih nunde se yahn Dihvo vo, ne rahn se tuhca:

58 —Nuhn chihnevan nuhn che rahn sahn tih: “U ndahtera yaco cuh che ndahto ihyan, ne chete che ino ro ne, nahno tama che hua nduhca yaco che rahto ihyan.”

59 Ate nde nduco nduh ne, hua chidama ndudo yahn se nduco vih.

60 Tuhme necuan chidocuyan che tahque ndinan me, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—¿Dehco che hua rendahconen yahn sahn sih che ama rica nunde se yehn?

61 Ate nde ama hua rahn Dihvo vo. Tuhme tumerune chidocuyan che tahque ndinan me:

—¿A di che Daya Dendiohs, ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense ne?

62 Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—A u chemin. Cuedevano ne te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndihchero ne u che vá lado tah cuaco Dendiohs, ihyan min che ama yudo

vederihquentiyon yahn ye. Namin ndihchero ne u che ndá v̄an man.

⁶³ Tuhme chidocuyān che tahque ndinān me ne, ndeh ye tino yahn ye, ne rahn ye:

—¿Dehca din vo testigo ne?

⁶⁴ A mān nchuhn chihnevan ne ndudo che rahn se, ducherino se Dendiohs. Nchuhn cahma ne che co.

Rahn nducoyāca sahn chahn te redin yahn che cahno se ihyan.

⁶⁵ Tuhme ama o se ne, cahnan dan se Dihvo vo. Dechiche se nan ye, chahn se ihyan, ne rahn se ri se ihyan:

—Cahme co nuhn duh chahn di.

Namin sahn policia ne, chahn se ihyan.

Rahn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesu-cristo

⁶⁶ Numanahn min ne, quenun ca Pedro chevah me. Ura min nda ama tahn decahya yahn chidocuyān che tahque ndinān me,

⁶⁷ ne ndihchero te Pedro che recah ihno ye ihyan chihto vacoyahn. Chahn nino te ndihchero ndah te ihyan, ne rahn te ri te ihyan:

—Namin di ne, chindoque Jesús yahn yan Nazaret.

⁶⁸ Ate rahn Pedro ri ye tahn:

—Nde hua rendihché duh ihyan che rahn yahn ye.

Tuhme cuahn ye cuan chendevah, ne ura min cah menahn tuh.

⁶⁹ Ndhichero tahn min ihyan tama yune, ne rahn te ri te sahn che chenun se min:

—Sahnguh ne, namin chinduco se sahn chahn.

⁷⁰ Ate rahn Pedro tama yune te hua cuaco. Tah cuahn adive me ne, rahn sahn che chenun se min ri se ihyan:

—Cuaco che chindoque sahn sih, te nde nan ndudo yehn ro yehn che sahn Galilea di.

⁷¹ Tuhme rahva Pedro, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

—Nde muhn nde nan Dendiohs, rahn ri nchuhn te hua rendihche duh ihyan che rahn ne.

⁷² Ura min cah o co tuh, ne necahco Pedro che rahn Dihvo vo ri ye ihyan tuhca: “Ura che ametah cuah o co tuh ne, cahmé ino yune te hua rendihche u.” Ndedecadino ye yahn chemin, ne chaco ye.

15

Techecade Pilato yahn Dihvo vo Jesucristo

¹ Cuahn che a chi dave ne, ndo dama chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ne dechiche se Dihvo vo, quenda se ihyan, necah se ihyan tah Pilato.

² Pilato ne, tumerune se Dihvo vo:

—¿A di che rey yahn ihyan nación yahn Israel ne?

Ndahconan ye yahn se:

—U, nduhca che rahn.

³ Chidocuyan ndinan chahn ne, ama rih nunde se yahn Dihvo vo.

⁴ Ndaconan tumerune Pilato ihyan, ne rahn se:

—¿Dehco che hua ndahconen yahn sahn sih?, te ama rih nunde se yehn.

⁵ Ate nde ama ndudo hua ndahconan Dihvo vo yahn se, ne ama rahn ino se.

*Chihco cade Pilato che cahno se Dihvo vo Jesu-
cristo*

⁶ Va ama costumbre che nduyo nduyo che renda ro yudo ne, rentahnte Pilato ama preso, adeco-duhno che nahn ihyan yan.

⁷ Min vacoyahn ne, chenun sahn preso che chi se contra yahn gobierno, chahtecuhn se nduco ye, chihno se ihyan yahn ye. Van sahn chahn ne, nduco ama se che duche se Barrabás.

⁸ Ro min nda ama yahn ihyan nan Pilato, ne chica ye che ntahte se ama preso nduhca che redin se nduyo nduyo.

⁹ Tumerune Pilato yahn ihyan chahn:

—¿A nahn nchuhn che ntahte rey yahn ne ne?

¹⁰ Tihca rahn se, te a checadino se te che ri ve chidocuyan ndinan chahn yahn Dihvo vo, ne chemin che necah se ihyan tah se.

¹¹ Ate chidocuyan ndinan chahn ne, chinun se ihyan yan che tahque ndahca che caça ye che ntahte Pilato Barrabás.

¹² Tuhme tumerune tun Pilato ihyan chahn:

—¿Me deh nahn nchuhn che din nduco sahnguh che rahn ne che rey yahn ne?

¹³ Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye nu-macuahn vedetan:

—¡Conahn yah ne sahn!

¹⁴ Tumerune tun Pilato ihyan chahn:

—¿Dehco? ¿Deh nunde quendihco se?

Ate ndaconan cah ihyan chahn:

—¡Conahn yah ne sahn!

¹⁵ Nducote nahn Pilato che co yeno ihyan chahn ne, ntahte se Barrabás. Tuhme chahn se Dihvo vo,

ne necah se ihyan tah sandado cava che nahn yah se ihyan.

¹⁶ Quenda sandado chahn Dihvo vo chevah yahn palacio me, ne nedin dama se nducoyaca combiero yahn se.

¹⁷ Chaconuhn se ama tino morado ihyan, ne dendah se ama corona yan, tihyon se tin ye.

¹⁸ Chihno min ne, redin ca se che renevah necun se ihyan, ne rah se:

—¡Ndeva nuhn yavenan rey yahn ihyan naci6n yahn Israel!

¹⁹ Chahn se tin ye nduco ama nducodi, ne cahnan dan se ihyan. Chehntihya se nan ye, redin ca se che rendeva se yavenan ye.

²⁰ Chihno che din duche yahn se ihyan ne, chehnevi se tino morado me, ne ntihton se tino yahn man ye ihyan. Tuhme quenda se ihyan nan che nahn yah se ihyan.

Nahn yah se Dihvo vo Jesucristo

²¹ Ura min ne, chuh Sim6n, ama ihyan yan Cirene, nahn ye viyata. Ihyan min che chida Alejandro man, Rufo man. Din sandado chahn fuerza ihyan, ne quenda ye cruz nan che nahn yah se Dihvo vo.

²² Quenda sandado chahn Dihvo vo ama cuan nan che duche G6lgota, che nahn cahma Cuete Ine Tin Tenahn.

²³ Min cah se vino che ndihchetahn nduco ama nan ico che duche mirra, cuh Dihvo vo. Ate hua chih ye.

²⁴ Cuahn che a chihno nahn yah sandado chahn ihyan ne, din se sortear tino yahn ye cha sahn quendah yahn se che co yahn se.

25 Nān raco nun vatiyaṅ nahn yaḥn se ihyān.

26 Nunde yaḥn ye che ndirun, chaconahn se nān cruz ne, raḥn tuhçā: “Ihyān cuh che Rey yaḥn ihyān naciōn yaḥn Israel.”

27 Namin nahn yaḥ se o saḥn duco, ama se laḍo taḥ cuāco ye, ne taḥma se laḍo taḥ cueh ye.

28 Nduco tihçā chinahn nduhçā che a ndirun nān Ndudo yaḥn Dendiohs tuhçā: “Din cuande se ihyān vaṅ saḥn nunde.”

29 Ihyān che rechuh ye min ne, raḥva ye yaḥn Dihvo vo, rahco tin ye, ne raḥn ye:

—Di che rahn che ndahtere yaço, ne chete che ino ro nahne,

30 ¡cuendevahn man di, cuenchehn nān cruz tih!

31 Namin chidocuyaṅ ndinan chahn maṅ, saḥn devano ley che dirun Moisés maṅ ne, din duche yaḥn se ihyān, ne raḥn se vaṅ maṅ se nduco vih:

—Ndedevahn se taḥma ca ihyān, ate maṅ se ne, hua ri rendevahn se saḥn.

32 Ndete che cuāco che saḥn tih ihyān min che a va çāde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyān iyehñse maṅ, rey yaḥn ihyān naciōn yaḥn Israel maṅ ne, ndaḥçā che nchahn se nān cruz, ndihchero vo, çava che cotahno vo.

Nde saḥn che chenān yaḥ se daḥma nduco ye ne, raḥva se nduco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

33 Cuahn che a chi inguiyaḥn ne, chi man iyehñse, chengu nde nān rahco ino.

34 Ura min cah Dihvo vo numa dito ye:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —che nahn cahma: Dendiohs yáhn, Dendiohs yáhn, ¿dehco che chih-comañ ne u?

³⁵ Chihnevan a_{ma} o sahn che chenun min, ne ra_hn se:

—Cuihnevan nchuhn. Rah se ihyan profeta Elías.

³⁶ Tuhme aderano a_{ma} se, deca_hnda se a_{ma} esponja nduco vinagre. Chacotah se esponja me tin a_{ma} nduco, nahn se chende ye ca_va che tihve ye, ne ra_hn se:

—Cuahtenan rino vo, ne ndihchero vo ndete che chi Elías ndedevah ye sa_hn.

³⁷ Ate a_{ma} dito cah Dihvo vo, ne chih ye.

³⁸ Ura min nde tino chahte che quendihco chete ya_{co}, chica nde ya_{co}, chiya nde ndiyáhn, ne ndo o ndi.

³⁹ Sa_hn capitán che nti se chihto na_n Dihvo vo ne, chihnevan se che cah ye ma_n, ndihchero se nduhca che chih ye ma_n, ne ra_hn se:

—Cuaco niyon te ihyan cuh che Daya Dendiohs.

⁴⁰ Min vatendi a_{ma} o ihyan ndahta a_{ma} la_{do}, rendihchero ye. A_{ma} ye ne, duche María yahn ya_n Magdala. Ta_{ma} ye ne, duche María che chaco José, ihyan min che mena_n ye yahn dihno ye Jacobo. Ta_{ma} ye ne, duche Salomé.

⁴¹ Ihyan ndahta chahn ne, chinduco ye Dihvo vo, chinan ye ihyan cuahn che quechica ye esta_{do} yahn Galilea. Namin ya_hn ca ihyan ndahta che nda_{ye} nduco Dihvo vo ya_n Jerusalén chenun ye min.

Chihche ye Dihvo vo Jesucristo

⁴²⁻⁴³ José yahn yan Arimatea ne, ama ihyan ndinan yahn nación yahn Israel. Ihyan min ne, quenan ino ye che a nun cahcantiyon Dendiohs. Nducote a ro min che vispera yahn ro che rahtetuhno ihyan ne, din nun ino ye chahn ye nan Pilato, ne chica ye sahn che cuahnecun se che cuhche ye Dihvo vo.

⁴⁴ Pilato ne, ama cuahn ino se che rahn ihyan min che a chih Dihvo vo. Tuhme cah se capitán me, ne tumerune se sahn ndete che cuaco.

⁴⁵ Rahn capitán me ri se sahn te cuaco, ne cah-necun se che cahñ ye, cuhche ye Dihvo vo.

⁴⁶ Tuhme chahn José, ca ye ama tino cua, quenda ye. Ndedevah ye Dihvo vo, chahcotuma ye tino me ihyan, chacondihte ye ihyan chete ama yayan che ndindah nan yava, ne necahde ye chende yayan me nduco ama tu chahno.

⁴⁷ María yahn yan Magdala man, María che chaco José man ne, chahn ye ndihchero ye nan che quenun Dihvo vo.

16

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye van tenahn

¹ Cuahn che a chuh ro che rahtetuhno ihyan ne, María yahn yan Magdala man, Salomé man, María che chaco Jacobo man ne, ca ye nunedan cava che cahñ ye nan yayan, cuacotahme ye Dihvo vo.

² Ro min ne, ro che ndeva ndate. Ura che a quendah yahn ne, nda ye nan yayan me,

³ ne rahn ye van man ye nduco vih:

—¿Taca che metah duh che cahnevi tu che ntude nduco chende yayan me?

⁴ Ate cuahn che ndihchero ye ne, a ndavi tu ndico me che ntude nduco chende yayan me.

⁵ Chenda ihyan chahn chete yayan me, ne ndihchero ye ama ángel che va ye lado tah cuaco, ndacotuma ye ama tino cua chahte, ne dihya ihyan chahn chi.

⁶ Tuhme rahn ángel me ri ye ihyan:

—Hua dihya nchuhn co. Nchuhn ne, rinuhn ne Jesús yahn yan Nazaret, ihyan min che quenah yan ye. Ate ametah ye muhn. A ntuche ye. Condihe ne tan nan che chacondihte ye ihyan; ametah ye.

⁷ Cuahn nchuhn ngo ne Pedro man, ihyan apóstol chenahn man, te cahn Dihvo vo estado yahn Galilea tahque menan che co nchuhn. Min ndihchero ne ihyan nduhca che a rahn ye ri ye nchuhn.

⁸ Ndacá ihyan ndahta chahn nan yayan me, conahn ye rano ye, nde tuno rendoh ye che dihya ye chi, ate hua rahn ye nduco nde ama ihyan che chahno chi ye, te vah ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye nan María yahn yan Magdala

⁹ Cuahn che a ntuche Dihvo vo vatiyan ro che ndeva ndate ne, chihnde ro ye menan vihca nan María yahn yan Magdala, ihyan min che chenun ndache vaco chihnga ihyan ro menan me, ndetendah Dihvo vo.

¹⁰ Chahn ihyan min chengo ye ihyan apóstol. Ihyan chahn ne, ran ye man, raco ye man.

¹¹ Ate hua chitahno ye che rahn ihyan ndahta me che ntuche Dihvo vo man, che ndihchero ye ihyan man.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan o ihyan che chinduco ye ihyan

¹² Chihno min ne, chihnde ro Dihvo vo nan o ihyan che chinduco ye ihyan ura che chenun yune ye conahn ye. Ate a ntacorun Dihvo vo, ametah nduhca ye ro menan.

¹³ Tuhme chahn ihyan chahn chengo ye ihyan chenahn che chinduco ye Dihvo vo. Ate a namin no tun, te hua chitahno ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihquentiyon ye ihyan apóstol che cahn ye cuahndudo ye

¹⁴ Adiva ne, chihnde ro Dihvo vo nan ihyan apóstol che ndichiamā chahn ura che vate ye reh ye nan mesa. Chihya ye ihyan chahn yahn che hua chitahno ye che rahn ihyan che a ndihchero ye ihyan che a ntuche ye.

¹⁵ Namin rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn numachahte iyehense, cuahndudo ne ndudo ndah yahn Dendiohs, cahnevan nducoyaca ihyan.

¹⁶ Ihyan che cotahno ye man, cuedenune ye man ne, ndevahn ye. Ate ihyan che hua cotahno ye ne, conda ye.

¹⁷ Ihyan che ritahno ye ne, din ye vederihno. Numacuahn vederihquentiyon yahn ndetendah ye vaco chihnga man, cahma ye tama te o nan devaco man,

¹⁸ nahn tah ye ihyan cah, ne din ye che ndoyahn ye man. Namin ndete che denan cotah ye ama cu tan, o cuh ye veneno ne, hua dehva co yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, conahn ye vahchetero

¹⁹ Chihno nte Dihvo vo nduco ihyan chahn ne, din Dendiohs che conahn ye vahchetero, chihnde ye lado tah cuaco ye.

²⁰ Me ihyan apóstol ne, chahtechica ye numachahte, cahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs. Rinan Dihvo vo ihyan, ne redin ye che renahn nducoyaca ihyan che cuaco ndudo che rahndudo ihyan chahn yahn vederihno che redin ye. Tihca chi.

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe